

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
I. Procedura tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	7
1.Prawne uwarunkowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.	
1.1 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.....	7
1.2 Ustawa o pomocy społecznej	8
1.3 Ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.....	9
1.4 Ustawa o świadczeniach rodzinnych	9
1.5 Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.....	9
1.6 Ustawa zatrudnieniu socjalnym.....	10
1.7 Ustawa o spółdzielniach socjalnych.....	11
1.8 Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach.....	11
1.9 Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych	11
1.10 Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego.....	11
1.11 Ustawa pożytku publicznym i wolontariacie.....	12
1.12 Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	12
1.13 Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.....	13
1.14 Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii	13
1.15 Narodowe strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013.....	14
1.16 Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.....	14
1.17 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie na lata 2008-2015.....	15
1.18 Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Gnojnik na lata 2012-2020.....	15
II. Charakterystyka Gminy Gnojnik	16
1.Położenie Gminy.....	16
2.Gospodarka Gminy.....	17
3.Sytuacja demograficzna	18
4.Rynek pracy	20
5.Infrastruktura społeczna	21
III. Diagnoza problemów społecznych w Gminie Gnojnik	24
1.Kwestie społeczne	26

1.1 Ubóstwo	27
1.2 Bezrobocie	30
1.3 Niepełnosprawność i przewlekła choroba	32
1.4 Zmiany w funkcjonowaniu rodzin	35
1.5 Starzenie się ludności	38
1.6 Problem uzależnienia	39
2.Mapa problemów społecznych w Gminie Gnojnik	40
IV. Analiza SWOT	43
V. Założenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	46
VI. System monitorowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	63
VII. Podsumowanie.....	65

WSTĘP

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu poprawy zjawisk występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Przemiany w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym naszego kraju, w których uczestniczymy, nie pozostają bez wpływu na rodzące się zmiany również w społeczności naszej gminy i stawiają przed samorządem wiele nowych i ważnych zadań.

Samorząd jest odpowiedzialny za wszystkie zadania które, w wyniku decentralizacji zostały mu przekazane. Są wśród nich także zadania związane z funkcjonowaniem środowiska lokalnego. W sferze społecznej środowisko to pełni fundamentalne role wychowawcze i socjalizacyjne. Do podejmowanych w tym zakresie działań należy między innymi organizowanie życia społecznego i środowiskowego działania. Rozumiemy przez to proces rozwijania wiedzy i umiejętności, docieranie i aktywizowanie miejscowych zasobów sił, środków i instrumentów, dostrzeganie pozytywnych czynników środowiska, aktywności, która łączy osoby i grupy we wspólnym działaniu na rzecz realizacji określonych potrzeb mikroregionu jakim jest gmina.

Nowe regulacje prawne w zakresie pomocy społecznej (od 1 maja 2004 roku obowiązuje nowa ustawa o pomocy społecznej), wprowadzenie nowego ustroju prawnego oraz przypisanie zadań z zakresu opieki społecznej samorządowi terytorialnemu spowodowało również decentralizację w sferze polityki społecznej; nastąpiło bowiem znaczne przeniesienie ciężaru organizacji świadczeń pomocy społecznej z państwa na organy samorządowe. Wynika to z tego, że na poziomie gminy możliwe jest pełniejsze rozeznanie potrzeb środowiska i w związku z tym lepszy dobór skutecznych metod ich zaspakajania. Daje to szansę samorządom na stworzenie zintegrowanego systemu pomocy rodzinie. Podstawowe znaczenie dla powodzenia podejmowanych działań z zakresu pomocy społecznej ma powszechna i społeczna ich akceptacja oraz możliwości finansowe gminy.

Nowa ustawa o pomocy społecznej nałożyła na gminę obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych obejmujących w szczególności programy pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, ochrony zdrowia, programu profilaktyki i

rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomani, budownictwa socjalnego i edukacji publicznej. Program polityki społecznej kształtowanej na terenie gminy musi stanowić spójną całość kompleksowych rozwiązań we wszystkich dziedzinach życia społecznego.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W najbardziej ogólnym ujęciu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów przez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej.

Celem strategii jest zapobieganie wykluczeniu społecznemu poprzez odpowiednie kreowanie polityki zatrudnienia, zabezpieczenia społecznego, edukacji, zdrowia, informacji i komunikacji oraz bezpieczeństwa publicznego, kultury i wypoczynku. Aby zapobiegać wykluczeniu społecznemu należy podjąć działania wielozadaniowe, które będą dotyczyć wielu aspektów i problemów, których rozwiązanie przyczyni się do integracji środowiskowej i będzie sprzyjać likwidacji barier we wszystkich dziedzinach życia społecznego. Istotnym elementem w tworzeniu strategii integracji jest aby samorządy pozyskały do współpracy organizacje pozarządowe, instytucje, pracodawców, wolontariuszy, kościół katolicki, osoby niepełnosprawne oraz osoby i rodziny oczekujące pomocy.

W polskim prawie nie ma pojęcia wykluczenia społecznego. Osoby zagrożone marginalizacją społeczną czyli wykluczeniem to takie osoby, które nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej uczestnictwo w życiu zawodowym społecznym i rodzinnym. Zagrożeni wykluczeniem są nie tylko ludzie ubodzy, ale również tacy, którzy mają utrudniony dostęp do służby zdrowia, edukacji, nowoczesnych źródeł informacji i komunikacji społecznej, nie darzą zaufaniem społeczeństwa. Opracowana strategia musi mieć związek z założonym wzrostem gospodarczym gminy. Najważniejszym celem gminy jest zbudowanie konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki, opartej na wiedzy, w której trwały wzrost gospodarczy osiągnięty zostanie dzięki większej ilości lepszych miejsc pracy i większej spójności społecznej.

Najważniejszą, fundamentalną instytucją społeczną, dla której budowana jest niniejsza strategia jest rodzina. Rodzina jest podstawowym, naturalnym środowiskiem narodzin i dalszego rozwoju człowieka. Oparta na stałych podstawach związków emocjonalnych, biologicznych i realizowanych funkcji.

Spośród wielu czynników oddziałujących na przemiany struktury i funkcjonowania rodziny szczególną rolę odgrywają zmiany ustrojowe i te

obszary życia społeczno-gospodarczego, w których dokonały się najważniejsze przeobrażenia związane z transformacją: sytuacja na rynku pracy i rozwój gospodarki rynkowej również w gminie Gnojnik. Oddziałują one na zmiany struktury społeczno-ekonomicznej gospodarstw domowych, wpływają na warunki życia rodzin, znajdują swoje odbicie w kształtowaniu się nowych źródeł dochodów, zróżnicowaniu sytuacji materialnej rodzin, jak i sposobach zaspakajania potrzeb członków rodziny ale również prowadzą do narastania zagrożeń w postaci bezrobocia, ubóstwa i marginalizacji. Przemiany objęły także sferę polityki społecznej państwa, mającej na celu wspieranie rodzin, między innymi poprzez podstawowy instrument polityki rodzinnej, jakimi są świadczenia społeczne. Sposób podejścia do wykorzystania tego instrumentu powinien być bardzo selektywny.

Dotychczasowe działania pomocy społecznej wynikające z polityki społecznej państwa prowadziły głównie do zaspokojenia podstawowych potrzeb egzystencjalnych osób i rodzin, a nie rozwiązywały natomiast w pełni coraz to nowych zwiększających się liczebnie problemów społecznych. W nowoczesnej polityce społecznej, pomoc społeczna odchodzi od takich działań pomocowych, które polegają na rozdawaniu środków. Rodzina z problemem oczekuje innych nie finansowych form pomocy i wsparcia. Wskazane w niniejszej strategii zadania wynikają z rozeznaczonych problemów społecznych gminy Gnojnik i nowego modelu pomocy społecznej.

Naczelnym zadaniem Ośrodka Pomocy Społecznej w nowym modelu pomocy jest praca socjalna. Według Rady Europy praca socjalna to polepszenie warunków życia dla wszystkich ludzi, poprzez zapewnienie wsparcia, umożliwienie samorealizacji i integracja społeczna.

Strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, służba zdrowia, sądownictwo.

W ujęciu strategicznym pomoc społeczna w gminie Gnojnik, nie koncentruje się wyłącznie na udzielaniu wsparcia materialnego potrzebującym. W ramach wypracowanej strategii przyjęto nowoczesne podejście do tak ważnej sfery, jaką jest problematyka społeczna nastawiona na wzmocnienie aktywnych postaw, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej oraz ściśle powiązanie działań instytucji i organizacji społecznych tj. sfery oświaty, służby zdrowia, sądownictwa w wypracowaniu lokalnego systemu reintegracji społecznej i zawodowej osób z problemami społecznymi.

W „modelu strategicznym pomocy społecznej” istotną rolę odgrywa system wsparcia psychologicznego, umocnienie postaw aktywnych w każdej sferze

obszaru społecznego i problemów indywidualnych, poradnictwa prawnego, pedagogicznego, terapii i wyspecjalizowanej pracy socjalnej połączonej ze stymulowaniem postaw „progospodarczych” wśród lokalnej społeczności.

Problemy społeczne nie są cechą pojedynczych osób ale całych środowisk, rodzin, grup społecznych i takie postrzeganie zjawisk, pozwala na strategiczne rozwiązania społeczne na poziomie lokalnym. Systemowe podejście daje szanse na rozwiązania strukturalne i skuteczne wyłączenie osób z systemu pomocy społecznej w wyniku ich reintegracji zawodowej.

Zmiany w funkcjonowaniu pomocy społecznej w kierunku rozwiązań systemowych stanowią szansę na to, że następne pokolenie nie stanie się podopiecznymi pomocy społecznej. Działania w ramach Strategii pozwolą nie tylko na usuwanie przyczyn tkwiących często w sferze psychicznej i społecznej czy rozszerzenie form pomocy instytucjonalnej, ale na skuteczne rozwiązanie problemów poszczególnych grup docelowych.

Ważną częścią strategii społecznej jest wypracowanie propozycji projektowych związanych z europejskimi funduszami strukturalnymi. Wzmacnia to system instytucjonalnej pomocy o nowe formy i rodzi partnerstwo organizacyjno-finansowe, co daje szanse na skuteczniejsze działania w sferze łagodzenia problemów społecznych na terenie gminy.

W obszarze problemów społecznych rodziny trudności występują najczęściej w związku z przewlekłymi chorobami, bezradnością lub niepodjęciem działań wobec osób niepełnosprawnych, konfliktami wewnątrz rodzinnymi, trudnościami emocjonalnymi, sieroctwem naturalnym lub społecznym, trudnościami wychowawczymi z dziećmi, przemocą fizyczną i psychiczną, uzależnieniem od alkoholu, bezrobociem oraz przestępczością nieletnich.

Jako element żywej strategii będzie podlegać ciągłym zmianom, będą pojawiać się nowe, ważne cele, a część straci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądany, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej, grup społecznych oraz współdziałania instytucji i organizacji zarówno administracji rządowej, samorządowej jak i organizacji pożytku publicznego zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych oraz szeroko rozumiana integracja.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych służyć będzie jako podstawa określająca kierunki zamierzeń rozwojowych w sektorze pomocy społecznej na terenie Gminy Gnojnik w latach 2013-2020.

I. PROCEDURA TWORZENIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. Prawne uwarunkowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Opracowując Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2013-2020 opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z obowiązującymi przepisami oraz wymogami prawnymi. Poniżej przedstawiono kluczowe dla w/w dokumentu, akty prawne z krótką charakterystyką zagadnień, które są szczególnie istotne dla funkcjonowania Strategii.

1.1 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej jest najważniejszym aktem prawnym państwa polskiego oraz fundamentem państwa i systemu prawnego. To ona określa podstawowe prawa i wolności obywatelskie, a także gwarantuje poszanowanie praw osobistych, politycznych, ekonomicznych oraz socjalnych. Szczególną ochroną Konstytucja obejmuje dobro rodziny.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej mówi, że wszyscy obywatele są równi wobec prawa i obowiązków. Mają prawo do równego ich Podstawę opracowania strategii stanowiły materiały źródłowe powstałe i zgromadzone w wyniku prac Zespołu. Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną a także konieczność wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych w skali gminy. Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie gminy Gnojnik została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gnojniku uzyskane w toku bieżącej jego działalności, dane uzyskane z Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Krakowie, Głównego Urzędu traktowania i nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym, gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny. Oznacza to również, że pomoc społeczna powinna wspierać osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwić im życie w warunkach odpowiednich godności człowieka.

1.2 Ustawa o pomocy społecznej

Warunki prawne i organizację systemu pomocy społecznej do 30.04.2004 roku określała Ustawa z dnia 29.11.1990 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 1998r. Nr 64 poz. 414 z późn. zm.).

Od 01.05.2004 roku obowiązuje ustawa z 12 .03. 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004r Nr 64 poz.593), (Dz.U. z 2009r Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.)

Ustawa o pomoc społecznej określa:

- zadania w zakresie pomocy społecznej,
- rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania,
- zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami i związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Ustawa wymienia również przypadki w jakich udziela się pomocy społecznej. Według ustawy pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
 - sieroctwa,
 - bezdomności,
 - bezrobocia,
 - niepełnosprawności,
 - długotrwałej lub ciężkiej choroby,
 - przemocy w rodzinie,
 - potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
 - bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
-
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,

- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

1.3 Ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r (Dz.U. z 2011r. Nr 149 poz. 887 z późn. zm.)

Ustawa uchwalona przez Sejm, regulująca kwestie prawne związane z wspieraniem rodziny i systemie pieczy zastępczej określa;

- zasady i formy wspierania rodziny przezywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków,
- zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zadania w zakresie postępowania adopcyjnego

Ustawa ustanowiła m.in. instytucję asystenta rodziny oraz wprowadziła zmiany w przepisach o przysposobieniu.

1.4 Ustawa o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003r (tekst jednolity Dz.U. z 2006r Nr 139 z poz. 992 z późn.zm)

Regulująca nowy system poza ubezpieczeniowych świadczeń społecznych, finansowanych w całości ze środków budżetu państwa, całkowicie odrębny od systemu pomocy społecznej. Ustawa ta wprowadza tylko jeden zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, które zastępują dawne zasiłki i świadczenia (m.in. zasiłek wychowawczy, jednorazowy zasiłek macierzyński z pomocy społecznej, gwarantowany zasiłek okresowy).

1.5 Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z dnia 7 września 2007 roku (tekst jednolity Dz.U. z 2009r Nr1 poz.7 z późn. zm.)

Ustawa określa zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów, warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji, zasady i tryb

postępowania, finansowania świadczeń z Funduszu alimentacyjnego oraz działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

1.6 Ustawa zatrudnieniu socjalnym z 13 czerwca 2003r (tekst jednolity Dz.U. z 2011r Nr. 43 poz. 225 z późn.zm.)

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Wychodzi również naprzeciw postulatom organizacji pozarządowych, które oczekują od państwa większego zaangażowania w aktywizację i edukację środowisk dotkniętych długotrwałym bezrobociem. Ustawa kładzie nacisk na edukację i aktywizację środowisk marginalizowanych zawodowo i społecznie, a także na wspieranie zatrudnienia dla tych grup. Ma to zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, osób uzależnionych od alkoholu w procesie leczenia osób uzależnionych od narkotyków, chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, byłych więźniów lub uchodźców. Ustawa oferuje tym osobom zatrudnienie socjalne, rozumiane jako uczestnictwo w Centrach Integracji Społecznej, lub jako wspierane zatrudnienie socjalne u przedsiębiorców, w Centrach Integracji Społecznej bądź w ramach własnej działalności gospodarczej w formie spółdzielni.

Drugą formą przewidzianą w ustawie jest wsparcie zatrudnienia osób, które uległy wykluczeniu społecznemu. Wsparcie może polegać na kierowaniu danej osoby przez powiatowy urząd pracy do pracy u przedsiębiorcy. W tej sytuacji pracodawca zobowiązuje się do zatrudnienia danej osoby przez okres 18 miesięcy, zaś powiatowy urząd pracy do refundowania ze środków Funduszu Pracy przedsiębiorcy części wynagrodzenia przez pierwsze dwanaście miesięcy zatrudnionej osoby.

Ustawa powołuje do życia Centra Integracji Społecznej, w których osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej m.in. bezdomne lub uzależnione od alkoholu, będą mogły liczyć na zatrudnienie socjalne. Osoby te będą przebywały w centrach od 1 do 1,5 roku oraz będą otrzymywały pieniądze za wykonaną pracę.

W pierwszym miesiącu pracy wynagrodzenie będzie równe 40% zasiłku dla bezrobotnych, a w okresie do jednego roku – 80% zasiłku.

1.7 Ustawa o spółdzielniach socjalnych z dnia 27 kwietnia 2006r (Dz.U. z 2006r Nr 94, poz.651 z późn. zm.)

Ustawa kompleksowo reguluje kwestię funkcjonowania spółdzielni pracy. W myśl cytowanej ustawy spółdzielnia pracy to forma prawna podmiotu łączącego w sobie cechy przedsiębiorstwa oraz organizacji pozarządowej, mająca umożliwić jej członkom, którymi muszą być w 50% osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, powrót do uregulowanego życia społecznego i aktywności na rynku pracy. Spółdzielnia socjalna, jako rodzaj spółdzielni pracy, opiera się na zasadzie osobistego świadczenia pracy przez jej członków.

1.8 Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004r (tekst jednolity Dz.U. z 2008r Nr.69 poz. 415 z późn. zm.)

Ustawa określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej są realizowane przez instytucje rynku pracy działające w celu pełnego i produktywnego zatrudnienia; rozwoju zasobów ludzkich; osiągnięcia wysokiej jakości pracy; wzmacniania integracji oraz solidarności społecznej.

1.9 Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. Nr. 210, poz. 2135 z późn. zm.)

Ustawa określa: warunki udzielania i zakres świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

1.10 Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994r (Dz.U. z 1994r. Nr.111, poz. 535 z późn.zm.).

Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne,

fundacje, samorządy zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

W świetle ustawy ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

- promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym
- zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym
- kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

1.11 Ustawa o pożytku publicznym i wolontariacie z 24 kwietnia 2003r (tekst jednolity Dz.U. z 2010 r. Nr 234 poz. 1536 z późn. zm.).

Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie jest ważnym aktem prawnym, wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce.

Obszary, które reguluje ustawa to:

- prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego),
- uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego),
- nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego,
- wolontariat.

1.12 Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 26 października 1982r (tekst jednolity Dz.U. z 2007r Nr 70 poz. 473 z późn. zm.)

Rozwiązywanie problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych.

Ustawodawca stanowi, że prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań gminy.

1.13 Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r (Dz.U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)

Ustawa określa następujące zadania gminy w tym w obszarze:

- Opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zespół interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie ma za zadanie diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym patologią. Zespół interdyscyplinarny realizuje swoje cele m. in. Poprzez opracowanie i realizację indywidualnych planów pomocy i inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, a następnie monitorowanie sytuacji w tych rodzinach. Do zadań zespołu należy również dokumentowanie podejmowanych działań a także ich efektów.

1.14 Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005r.(Dz.U. z 2005r Nr 179 poz. 1485 z późn. zm.)

Ustawa określa zasady i tryb postępowania w zakresie przeciwdziałania narkomanii, zadania i uprawnienia organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów w zakresie przeciwdziałania naruszeniom prawa dotyczącego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerebu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii.

1.15 Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności)

NSRO prezentują strategię rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, w tym cele polityki spójności w Polsce w latach 2007-2013 oraz określają system wdrażania funduszy unijnych w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007-2013. Dokument został przygotowany w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego i zaakceptowany przez Komisję Europejską 9 maja 2007 roku. Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS). Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel strategiczny osiągnąć będzie przez realizację horyzontalnych celów szczegółowych.

Celami horyzontalnymi NSRO są m. in.:

- Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
- Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,
- Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

1.16 Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020

Strategia rozwoju województwa jest podstawowym i najważniejszym dokumentem samorządu województwa, określającym obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju, prowadzonej w przestrzeni regionalnej. Mając na uwadze zobowiązania wynikające z ustawy o samorządzie województwa, podstawowa odpowiedzialność samorządu województwa, w tworzeniu i realizacji strategii rozwoju województwa, koncentruje się na kształtowaniu szeroko rozumianej świadomości obywatelskiej i kulturowej, nowoczesnym rozwoju gospodarczym, a także zrównoważonym gospodarowaniu środowiskiem i przestrzenią.

Strategia jest narzędziem wspierania pozytywnych zmian w regionie oraz niwelowania barier pojawiających się w otoczeniu. W dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości, strategia ma ambicję wspierać członków

społeczności regionalnej w skutecznym odkrywaniu potencjałów i pełnym wykorzystywaniu szans na rozwój.

1.17 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Brzeskim na lata 2008-2015

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie Brzeskim ma na celu pobudzenie aktywności społecznej i proponuje następujące kierunki działań:

- Zlecenie organizacjom pożytku publicznego zadań pomocy społecznej zgodnych z programem współpracy samorządów z tymi organizacjami
- Wspieranie zaplecza organizacji pozarządowych w szczególności ich bazy
- Doradztwo organizacyjne i prawne dla organizacji pozarządowych
- Udział organizacji pozarządowych w opiniowaniu prawa miejscowego oraz propozycji rozwiązywania problemów społecznych
- Pomoc w szkoleniu dla organizacji pozarządowych

1.18 Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Gnojnik na lata 2012-2020

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Gnojnik na lata 2012-2020 zawiera w sobie dwa moduły: Wieloletni Plan Inwestycyjny 2012-2022 oraz Wieloletnią Prognozę Finansową 2012-2020, jest dokumentem kompleksowym, wyznaczającym kierunki rozwoju Gminy Gnojnik do roku 2020.

Strategia wyznacza cele strategiczne i operacyjne, służące przełamywaniu strukturalnych problemów gospodarczych i społecznych oraz podnoszeniu konkurencyjności gminy na tle województwa i kraju

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY GNOJNIK

1. Położenie gminy

Gmina Gnojnik położona jest w województwie małopolskim w powiecie brzeskim. Zajmuje obszar 55 km². Gmina liczy 7704 mieszkańców (stan na 31.12.2012r).

Gmina Gnojnik graniczy:

- od północy z Gminą Brzesko (m.in. małopolskie)
- od wschodu z gminą Dębno (m.in. małopolskie)
- od południa z gminą Czchów (m.in. małopolskie)
- od zachodu z gminą leżącą w powiecie bocheńskim gminą Nowy Wiśnicz)

Gmina Gnojnik leży we wschodniej części krainy geograficznej pogórza zwanego Pogórzem Wiśnickim. Dolina rzeki Uzwicy, nad którą położone są Uzew, Zawada Uszewska, Gnojnik i Gosprzydowa oraz tworząca wododział wysoczyzna z wioskami Lewniowa, Biesiadki Żerków to dwa zasadnicze elementy, które składają się na krajobraz Gminy Gnojnik. Urozmaicenie terenu gminy Gnojnik wynika z rozległych wzgórz przeoranych licznymi wąwozami i zagajnikami. Usytuowanie gminy jest niewątpliwie korzystne, wynika to z faktu dostępności komunikacyjnej i bliskości ważnych ośrodków o charakterze miejskim, które mogą stanowić rynek zbytu dla gminnych produktów jak również miejsce pracy dla mieszkańców gminy. Droga krajowa nr 75 prowadząca przez Czchów do Nowego Sącza (niegdyś biegł wtedy w górę Dunajca i Popradu średniowieczny szlak handlowy na Węgry). Po obydwu stronach drogi, bezpośrednio na południe od Brzeska rozciąga się teren Gminy.

Największą miejscowością w gminie jest wieś Gnojnik, którą zamieszkuje około 2450 osób, drugie miejsce zajmuje Uzew, mająca 1564 mieszkańców. Dalsze trzy wsie: Gosprzydowa, Lewniowa i Biesiadki - zamieszkuje każdą około 1000 osób, są to więc miejscowości duże. Za wieś średniej wielkości uznać można Zawadę Uszewską (ponad 500 osób), a do małych zaliczyć należy jedynie Żerków, którego ludność nie sięga liczby osób 300.

Gnojnik jest centrum administracyjnym, gospodarczym i kulturalnym gminy. Teren Gminy Gnojnik objęty jest ochroną prawną ze względu na to, że znajduje się w południowej części Obszaru Chronionego Krajobrazu Pogórza Wiśnickiego. Zajmuje on powierzchnię 45210 ha obejmując część pogórza Wiśnickiego i Pogórza Wielickiego na zachód od doliny Dunajca. Jest to pośrodku trójkąta, wyznaczonego przez trzy ważniejsze ośrodki miejskie

Małopolski: Kraków, Tarnów i Nowy Sącz przy drodze krajowej 75 Brzesko –

Nowy Sącz. Gmina składa się z siedmiu sołectw o zróżnicowanej wielkości, tak pod względem liczby mieszkańców jak i powierzchni użytków rolnych. Położenie Geograficzne Gminy Gnojnik jest bardzo urozmaicone. Swą powierzchnią zajmuje obszar 55 km² zamieszkałą przez ponad 7 tys. Mieszkańców. Na terenie gminy, gdzie malownicze wzgórza porośnięte są lasami odnaleźć można wiele ciekawych zabytków, m.in. kościół obronny z XIV wieku, kościół w Uszwi i dwa niezwykle cenne przykłady perły architektury drewnianej budownictwa wiejskiego jakimi są drewniane kościółki w Gosprzydowej i Biesiadkach.

2. Gospodarka gminy

Gmina ma charakter typowo rolniczy. Przeważają gospodarstwa rolne średniej wielkości. Ze względu na bardzo niski poziom nawożenia, brak uciążliwych zakładów pracy emitujących od atmosfery chorobotwórcze pyły i gazy, gospodarka rolna osiąga charakter prawie ekologiczny. Przedsiębiorczy mieszkańcy gminy w pełni wykorzystują ten niezwykle cenny dar jaki oferuje im gmina przez piękno regionu i brak zanieczyszczeń specjalizują się w działalności agroturystycznej przez co z roku na rok zwiększa się liczba jednostek gospodarstw agroturystycznych.

Gmina oferuje bardzo atrakcyjne i uzbrojone tereny pod inwestycje oraz zagospodarowanie wolnych obiektów pod działalność rolno-przemysłową i możliwość wypoczynku w ramach agroturystyki i turystyki kwalifikowanej. Gmina otoczona wokół bardzo interesującymi turystycznie miejscowościami: Nowy Wiśnicz, Lipnica Murowana, Dębno, posiada również ciekawe zabytki, które godne są zobaczenia wędrując po tej pięknej miejscowości. Dobrym przykładem starań troski o środowisko jest rozpoczęta budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji w Gnojniku. W przygotowaniu jest program wodociągowania gminy i dalszej budowy małych przydomowych oczyszczalni ścieków w indywidualnych gospodarstwach.

1 stycznia 2012 roku weszła w życie znowelizowana ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, zmienia ona w znacznym stopniu zasady gospodarowania odpadami komunalnymi a także nakłada nowe obowiązki na mieszkańców oraz jednostki samorządowe. Oznacza to, że od 1 lipca 2013 roku Gmina Gnojnik staje się właścicielem odpadów komunalnych wytworzonych przez mieszkańców. Zmiany te pozwolą na eliminację dzikich wysypisk, oraz rozszerzenie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

We wszystkich miejscowościach działają Ochotnicze Straże Pożarne. Gmina Gnojnik jest gminą nowoczesną, która dba o mieszkańców i środowisko naturalne.

Uderza też spora liczba dość dużych firm i podmiotów gospodarczych istniejących na terenie gminy, mieszczących się głównie w Gnojniku. Urząd Gminy posiada plan zagospodarowania przestrzennego, dzięki czemu uregulowane są kwestie budownictwa, a życie mieszkańców znacznie ułatwione.

Gmina kładzie duży nacisk na rozwój kultury fizycznej i sportu, czemu służy nowoczesna hala sportowa przy Zespole szkół w Gnojniku wraz z boiskami i estradą zlokalizowanymi we wspomnianym już starym parku, który stanowi naturalne zaplecze rekreacyjne gminy. Oprócz dwóch hal gimnastycznych znajdujących się w Gnojniku i Uszwi, tej ostatniej przybył niedawno także kompleks sportowy „Moje boisko – Orlik 2012”.

Gmina jest średnio zalesiona – lasy stanowią ok. 18% powierzchni ogólnej. Gmina Gnojnik jest to typowo rolnicza gmina, charakteryzuje się rozdrobnieniem indywidualnych gospodarstw rolnych. Większość z nich, to gospodarstwa tradycyjne, wielokierunkowe, prowadzące działalność rolniczą z przeznaczeniem głównie na własne potrzeby. Wyposażenie rolnictwa w maszyny rolnicze jest dość dobre. W uprawie dominują zboża, ziemniaki i rośliny pastewne. W produkcji zwierzęcej wiodącym kierunkiem jest hodowla bydła mleczno- opasowego.

3.Sytuacja demograficzna

W Gminie Gnojnik utrzymuje się stały trend wzrostu ludności w 2009 roku Gminę Gnojnik zamieszkiwało 7535 osób, na koniec 2010 roku 7652 mieszkańców, na koniec 2011 roku 7686 osób. Na dzień 31 grudnia 2012 roku odnotowano już 7704 w Gminie Gnojnik. Liczba ludności w Gminie zwiększa się co jest pozytywnym wskaźnikiem.

Gęstość zaludnienia określana jest liczbą mieszkańców na 1 km² powierzchni ogólnej. W roku 2009 w gminie Gnojnik wyniosła ona 137 osób/km². Natomiast w roku 2010 wyniosła 139 osób/km². Z kolei w latach 2011 i 2012 sięgnęła 140 osób/km².

Dla kształtowania się liczby mieszkańców podstawowe znaczenie ma przyrost naturalny rozumiany jako różnica pomiędzy liczbą urodzin a liczbą zgonów występujących na terenie gminy. Stopa przyrostu naturalnego w Gminie Gnojnik ma tendencję wzrostową. Przyrost naturalny w roku 2012 wyniósł +36.

Z punktu widzenia przyszłych potrzeb rozwojowych gminy migracja jest zjawiskiem negatywnym, ponieważ utrzymywanie się migracji (głównie młodzieży) prowadzi do deformacji struktury demograficznej w gminie, co z kolei ograniczyć może w przyszłości możliwości rozwojowe. Saldo migracji wewnętrznych to zmiana miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub

czasowego) w obrębie kraju, polegająca na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy, w tym – w przypadku gmin miejsko – wiejskich – zmiany miejsca zamieszkania w obrębie gminy – z terenów wiejskich na miejskie lub odwrotnie.

Struktura przyrostu naturalnego i saldo migracji w 2012r.

Urodzenia	105
Zgony	69
Przyrost naturalny	+36
Wymeldowania	66
Zameldowania	46
Saldo migracyjne	-20

Struktura wiekowa ludności w 2012 roku.

Wiek mieszkańców	Liczba osób	Odsetek w %
Ogółem	7704	100
1- 17 lat K	880	11,43
1- 17 lat M	983	12,75
18- 60 lat K	2267	29,43
18- 65 lat M	2563	33,26
pow.60 lat K	698	9,06
pow.65 lat M	313	4,07

Najliczniejszą grupę w Gminie Gnojnik stanowią mężczyźni w wieku od 18-65 lat, natomiast w grupie wiekowej powyżej 60 lat kobiety i powyżej 65 lat mężczyźni liczba kobiet jest dwukrotnie wyższa niż mężczyzn.

4. Rynek pracy

Struktura ludności na terenie Gminy Gnojnik jest zadawalająca, gdyż po pierwsze wśród ludności przeważają osoby w wieku produkcyjnym, a po drugie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym jest większa niż w poprodukcyjnym.

Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w Gminie Gnojnik na tle Powiatu Brzeskiego w 2010r.

↓

Szczegóły	Ogółem	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym
Gmina Gnojnik	7613	1842	4664	1107
Powiat Brzeski	91643	19844	57784	14015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Brzesko

Gmina Gnojnik leży w zasięgu działania Powiatowego Urzędu Pracy w Brzesku, który obejmuje następujące gminy: Borzecin, Brzesko, Czchów, Dębno, Gnojnik, Szczurowa.

Na koniec grudnia 2012 roku stopa bezrobocia w kraju wyniosła 13,4 % w powiecie brzeskim 12,6%, w województwie małopolskim 11,5%.

Charakterystykę bezrobocia w Gminie Gnojnik przedstawia poniższa tabela.

Charakterystyka bezrobocia w Gminie Gnojnik w latach 2010-2012 wg stanu na 31 grudnia.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012
Liczba bezrobotnych	340	327	329
Kobiety	204	207	192
Z prawem do zasiłku	44	40	49
W wieku od 18-24 lat	131	135	126
Długotrwale bezrobotni	151	157	157
Bezrobotni nowo zarejestrowani	48	36	30
Osoby wyłączone z ewidencji	53	27	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Brzesko

Z analizy powyższych danych wynika, że najwięcej osób bezrobotnych było zarejestrowanych w 2010 roku. Najliczniejszą grupę stanowią osoby długotrwale bezrobotne, najwyższy ich udział odnotowano w 2011 roku i stanowił 48,02% liczby bezrobotnych ogółem. Kobiety stanowiły w latach objętych badaniem ponad połowę ogółu bezrobotnych tj. w roku 2011 – 63,31%, w roku 2010 – 60% a roku 2012 nastąpił niewielki spadek do 58,36%. Udział osób z prawem do zasiłku był niewysoki i kształtował się na poziomie ponad 12% w latach 2010 i 2011 natomiast nieznacznie wzrósł do 14,9% w roku 2012.

Na terenie Gminy Gnojnik w 2012 roku zarejestrowanych było 380 podmiotów gospodarczych w porównaniu z rokiem 2011 nastąpił wzrost o 28 nowo powstałych. Przeważająca większość z nich bo aż 361 podmiotów zatrudnia od 0-9 pracowników, 17 podmiotów od 10-49 osób a jedynie 2 podmioty zatrudniają od 50-249 pracowników.

Infrastruktura techniczna stanowi podstawę wszelkiej działalności gospodarczej warunkującą jej zakres, strukturę i rozmieszczenie przestrzenne. Z tego też względu posiada kluczowe znaczenie dla ożywienia gospodarczego gminy.

5. Infrastruktura społeczna.

Infrastrukturę związaną z upowszechnianiem kultury w gminie tworzą: biblioteki, sale widowiskowe, świetlice oraz obiekty szkolne. Organizatorem i koordynatorem życia kulturalnego jest Centrum Kultury w Gnojniku. Realizuje zadania w dziedzinie wychowania, edukacji, upowszechniania kultury i promocji, sportu, rekreacji i komunikacji społecznej. Zajmuje się organizacją konkursów o znaczeniu lokalnym i regionalnym. Głównym celem Centrum Kultury jest pozyskiwanie i przygotowanie środowiska lokalnego do aktywnego uczestnictwa w kulturze, ochrona tradycji kulturalnych i dziedzictwa kulturowego gminy poprzez

tworzenie warunków dla rozwoju folkloru i sztuki ludowej, upowszechnianie dorobku i osiągnięć instytucji kultury. Propaguje dawne obrzędy i zwyczaje ludowe, organizuje cykliczne okolicznościowe imprezy, przeglądy, koncerty i wystawy.

Na terenie Gminy Gnojnik znajdują się trzy biblioteki;

- Gminna Biblioteka w Gnojniku
- Publiczna Biblioteka w Biesiadkach
- Publiczna Biblioteka w Uszwi.

Na terenie gminy są także miejsca gdzie wolny czas można spędzić miło a zarazem pożytecznie. Instruktorzy pomagają rozwijać młodym ludziom swoje pasje, talenty i zainteresowania. Świetlice są również miejscem kultywowania tradycji ludowych i kościelnych. Zajęcia są tak zorganizowane, że każdy chętny może znaleźć coś dla siebie – zarówno dzieci, młodzież jak i osoby dorosłe. Świetlice wiejskie usytuowane są w Biesiadkach, Gnojniku, Gosprzydowej, Lewniowej, Uszwi, Zawadzie Uszewskiej.

W gminie funkcjonuje 4 przedszkola i 6 oddziałów przedszkolnych, 5 szkół podstawowych i 2 gimnazja co ilustruje poniższe zestawienie.

Edukacja w Gminie Gnojnik

Edukacja	2009/10	2010/11	2011/12
Placówki wychowania przedszkolnego	6	6	6
W tym przedszkola	4	4	4
Miejsca w przedszkolach	158	142	190
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	231	240	272
W tym w przedszkolach	206	212	321
Szkoły podstawowe	5	5	5
Uczniowie szkół podstawowych	588	595	602
Szkoły gimnazjalne	2	2	2
Uczniowie szkół gimnazjalnych	325	309	303

Źródło: *Statystyczne Vademecum Samorządowca 2012*

Ludność gminy według edukacyjnych grup wieku w 2011 roku

0-2 lat	3-6 lat	7-12 lat	13-15 lat
326 osób	408 osób	606 osób	319 osób

Źródło: *Statystyczne Vademecum Samorządowca 2012*

O zdrowie mieszkańców na terenie gminy dbają Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Centrum Medycyny Rodzinnej w Gnojniku oraz Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Uszwi.

Najlepiej wyposażoną placówką medyczną jest niewątpliwie Centrum Medycyny Rodzinnej. Nowy przestronny budynek, w którym mieszczą się liczne poradnie specjalistyczne. Można w nim wykonać również badania analityczne i niektóre specjalistyczne zakontraktowane przez Kasę Chorych.

W strukturze Centrum Medycyny Rodzinnej w Gnojniku działa Ośrodek Rehabilitacyjno - Wypoczynkowy „EWA”, w którym można skorzystać z turnusów rehabilitacyjnych w nowoczesnym ośrodku z bogatą ofertą zabiegów rehabilitacyjnych, wykwalifikowaną kadrą pracowniczą, której priorytetowym zadaniem jest poprawa stanu zdrowia przebywających tam pensjonariuszy.

Na terenie Gminy Gnojnik funkcjonują dwie prywatne apteki.

III . DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE GNOJNIK

Mieszkańcom Gminy Gnojnik towarzyszą liczne problemy społeczne, które swym zasięgiem obejmują coraz większą ich grupę oraz coraz to młodsze osoby zmuszają do szukania różnych form pomocy, w tym korzystania z pomocy GOPS.

W 2012 roku na 1807 gospodarstw objętych pomocą zostało 398 co stanowi 22,03% ogółu gospodarstw domowych.

Z analizy działalności Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w Gminie Gnojnik marginalizacją najbardziej zagrożone są osoby:

- bezrobotne; rodziny mające na utrzymaniu osoby bezrobotne żyjące w ubóstwie, często są to rodziny z wieloma osobami bezrobotnymi,
- o niskich kwalifikacjach zawodowych i wykształceniu,
- utrzymujące się wyłącznie z rolnictwa i nie mające stałego regularnego źródła dochodu,
- pochodzące z rodzin wielodzietnych, niepełnych,
- dotknięte przewlekłą chorobą lub niepełnosprawnością.

Potrzebę wsparcia finansowego rodzin zagrożonych marginalizacją obrazuje poniższe zestawienie przedstawiające liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Gnojnik na przestrzeni ostatnich pięciu lat.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Gnojnik na przestrzeni 5 lat.

	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej bez względu na rodzaj problemu występującego w rodzinie i źródło finansowania pomocy	426	386	431	466	450

Gospodarstwa domowe według liczby osób w gospodarstwach domowych objętych pomocą społeczną w 2012 roku.

Liczba osób w gospodarstwie domowym	Liczba gospodarstw	Liczba osób w gospodarstwie
Ogółem gospodarstwa	398	1528
1 osobowe	60	60
2 osobowe	48	96
3 osobowe	61	183
4 osobowe	94	376
5 osobowe	87	435
6 osobowe i więcej	48	378

Problemy społeczne w Gminie Gnojnik rozpoznane na przestrzeni ostatnich 5 lat w okresie od 2008-2012 roku powodujące udzielenie świadczeń z pomocy społecznej.

Powody udzielenia pomocy udział %	2008	%	2009	%	2010	%	2011	%	2012	%
ubóstwo	124	29,11	113	29,28	137	31,79	131	28,12	138	30,67
bezrobocie	39	9,16	38	9,85	58	13,46	51	10,95	48	10,67
niepełnosprawność	16	3,76	14	3,63	19	4,41	18	3,87	18	4,00
długotrwała choroba	18	4,23	28	7,26	55	12,77	46	9,88	58	12,89
bezzadność w sprawach op.-wychowawczych i prowadzenia gosp. domowego	15	3,53	13	3,37	61	14,16	57	12,24	56	12,45
alkoholizm	17	3,99	16	4,15	18	4,18	16	3,44	13	2,89
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu ZK	3	0,71	3	0,78	1	0,24	-	-	1	0,23
zdarzenie losowe	1	0,24	-	-	10	2,32	2	0,43	1	0,23

Powyższe zestawienie obrazujące sytuację rodzin korzystających z pomocy społecznej wskazuje, że w rodzinach występuje często więcej niż

jedną przyczyną udzielenia pomocy. Najczęstszymi powodami kwalifikującymi do pomocy były: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, długotrwała choroba, niepełnosprawność. Z pomocy Ośrodka korzystają także osoby gdzie powodem jej przyznania jest alkoholizm czy zdarzenie losowe.

Największy odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej stanowią rodziny o bardzo niskich dochodach – tj. poniżej kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń – żyjące w ubóstwie.

Pozostały odsetek korzystających z pomocy społecznej to osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej: zasiłki celowe specjalne, pomoc z tytułu strat poniesionych w wyniku zdarzenia losowego, których dochód przekracza kwotę kryterium dochodowego.

Najwięcej problemów społecznych wymagających rozwiązania, nie zawsze w formie wsparcia finansowego powstaje w rodzinach wielodzietnych i niepełnych, kwalifikowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej do grupy rodzin z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego co odzwierciedla poniższe zestawienie.

Liczebność rodzin w/g grup problemowych w latach 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
rodziny ogółem z tego	282	261	332	312	295
rodziny niepełne	22	20	24	20	18
rodziny wielodzietne	174	161	205	186	158
inne rodziny	86	80	103	106	119

1. Kwestie społeczne

Powstające i pogłębiające się kwestie społeczne powodują marginalizację i wykluczenie określonych kategorii jednostek grup społecznych. Przy definiowaniu terminu marginalizacji społecznej wskazuje się na deficyty statusowych uprawnień przysługujących jednostkom i grupom społecznym a także na możliwości realizowania tych uprawnień. Konsekwencjami marginalizacji jest ograniczenie uczestnictwa w określonym porządku społecznym i brak dostępu do jego podstawowych instytucji takich

jak rynek pracy, rynek konsumpcji, system instytucji wymiaru sprawiedliwości, system edukacyjny, system gwarancji socjalnych. W wielu przypadkach spotykamy się z przekazywaniem niskiego statusu społecznego z pokolenia na pokolenie, dziedziczeniem marginalizacji i wykluczenia społecznego. Wszystkie wymienione wyżej kategorie osób zagrożone są marginalizacją społeczną, którą cechuje ograniczony dostęp do dóbr społecznych (materialnych, kulturowych, politycznych).

1.1 Ubóstwo

Ubóstwo jest jednym z najbardziej znaczących składników warunkujących patologię życia społecznego w sensie najbardziej dramatycznym: egzystencjalnym, instytucjonalnym i politycznym. Jest składnikiem o tyle niebezpiecznym, że zwiększa dystans pomiędzy poszczególnymi warstwami społecznymi, powoduje niemożność zaspokojenia potrzeb, co często prowadzi do frustracji. Ubóstwo jest także składnikiem warunkującym patologię życia społecznego.

Ubóstwo – to termin, który funkcjonuje w świadomości społecznej jako brak dostatecznych środków materialnych niezbędnych do życia, jako bieda i niedostatek. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” kryje się poza wyżywieniem, ubranie, mieszkanie, zdrowie, wykształcenie, uczestnictwo w świadczeniach kulturalnych. Pojęcie ubóstwa powstałego na drodze indywidualnych sytuacji życiowych obejmuje takie aspekty życia jak: bezrobocie, niepełnosprawność, przewlekłą chorobę, wielodzietność, uzależnienia (alkoholizm, narkomania), samotność (zjawisko szczególnie częste wśród emerytów i rencistów posiadających niskie uposażenie finansowe).

Warto też zauważyć, że w wielu przypadkach problemy te nie występują pojedynczo, ale zespołowo, nawarstwiają się, stawiając jednostkę w bardzo niekorzystnej sytuacji materialno- bytowej i społecznej. Rozszerzenie zasięgu ubóstwa dotyczy jednak w większym stopniu mieszkańców wsi niż miast oraz gospodarstw domowych ludzi młodych i w wieku średnim niż osób starszych.

Dane z rocznika statystycznego GUS dotyczące odsetka osób żyjących w ubóstwie

	Relatywna granica ubóstwa w %		Ustawowa granica ubóstwa w %		Minimum egzystencji w %	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Miasto	11,9	11,5	4,4	4,1	3,4	4,2
Wieś	25,4	25,0	11,9	10,4	9,4	10,9
Ogółem	17,1	16,7	7,3	6,5	5,7	6,7

Miasta ogółem	Poniżej minimum egzystencji w %
do 20 tyś. mieszkańców	6,7
do 100 tyś. mieszkańców	5,3
do 200 tyś. mieszkańców	4,5
do 500 tyś. mieszkańców	3,0
powyżej 500 tyś.	1,0

Pogłębiające się trudności na rynku, w tym rosnące bezrobocie oraz utrzymująca się od wielu lat niekorzystna sytuacja finansowa gospodarstw domowych stanowi wg GUS przyczynę pogorszenia się sytuacji materialnej części polskich rodzin.

Ubóstwo jest głównym powodem przyznania pomocy przez Ośrodek i najistotniejszym problemem społecznym wymagającym długofalowych działań zmierzających do jego ograniczenia.

Zjawisko wykluczenia społecznego jest trudno definiowalne. Mamy, bowiem do czynienia z wieloma nakładającymi się wymiarami. Wykluczenie społeczne to sytuacja uniemożliwiająca lub w sposób znaczny utrudniająca jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr

publicznych, infrastruktury społecznej – gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób.

Wykluczenie społeczne to brak lub ograniczenie możliwości uczestniczenia, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i organizacji, które powinny być dostępne dla wszystkich a w szczególności dla osób ubogich. Dotyczy to grup ludności, które:

- żyją w niekorzystnych warunkach materialnych (ubóstwo)
- nie posiadają odpowiednich kwalifikacji umożliwiających im wejście na rynek pracy, założenie rodziny, czy też utrudniają dostosowanie się do zmieniających się warunków społeczno-ekonomicznych
- posiadają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych (codziennych) zasobów społecznych na skutek niepełnosprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby czy innych cech indywidualnych
- są podmiotem destruktywnego działania innych osób: przemocy, szantażu, agresji.

Podstawowym czynnikiem ubóstwa a zarazem wykluczenia społecznego jest bezrobocie – szczególnie długotrwałe tzw. długookresowe, powyżej 1 roku czasu. Szczególnie są tu narażone osoby młode, niepełnosprawne, o niskich kwalifikacjach zawodowych (brak wykształcenia), kobiety szczególnie po 40 – tym roku życia oraz osoby w wieku nie mobilnym). Konsekwencją braku pracy jest zubożenie i zaniechanie uczestnictwa w życiu społecznym ale również ograniczony dostęp do zabezpieczenia dochodowego w przyszłości. Praca jest bowiem źródłem ubezpieczenia społecznego np. na okres niezdolności do pracy oraz starość.

Długotrwała choroba i niepełnosprawność stanowią w Polsce istotny czynnik wykluczenia społecznego, chociaż nie zawsze ubóstwa. Mimo formalnie istniejącego powszechnego systemu opieki zdrowotnej, istnieje ryzyko wykluczenia z powodu deficytów funkcjonowania ochrony zdrowia.

Z powodu ubóstwa W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gnojniku w roku 2012 korzystało z pomocy 138 rodzin w tym 515 osób w tych rodzinach, co stanowi 6,69% mieszkańców gminy.

1.2 Bezrobocie

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu rodzin stale się obniża w związku, z czym związany jest fakt rozszerzania się obszaru patologii społecznej.

Bezrobotnym zgodnie z definicją ustawową jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu pracy. Bezrobocie przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci;

- dezintegracji rodziny.
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe. Pogorszenie funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, i może przejawiać się problemami i kryzysem w rodzinie, a nawet doprowadzić do jej rozpadu. Pojawia się także groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorców osobowych, a w konsekwencji „dziedziczenia statusu osoby bezrobotnej.”

Duża liczba grupy osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej łączy się ze wzrostem zadań i wydatków oraz koniecznością dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Podstawowe znaczenie w wychodzeniu z bezrobocia ma praca socjalna oraz działania środowiskowe dotyczące aktywizacji osób bezrobotnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie, jak również technika kontraktu socjalnego, która pozwala na to by pomoc uzależniona była i stymulowała aktywność osoby bezrobotnej i jego rodziny. Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie

niebezpiecznym zjawiskiem staje się alkoholizm i przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy może powodować procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa beczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania społecznie nieakceptowane, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych oraz środowisko rodzinne. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi wymaga odpowiednich form oddziaływań pomocy społecznej oraz instytucji bezrobotnych organizacji zajmujących się reintegracją zawodową.

Bezrobocie w powiecie brzeskim jest zjawiskiem, które dotyka szerokie kręgi społeczne. W 2012 roku zarejestrowanych było w Powiatowym Urzędzie Pracy 4460 osób z tego z wykształceniem wyższym - 555 osób, policealnym i średnim zawodowym - 1231 osób, średnim ogólnokształcącym - 512, zasadniczym zawodowym - 1443, gimnazjalnym i podstawowym - 719 osób. Obraz Gminy Gnojnik na tle powiatu ilustruje poniższe zestawienie.

Wybrane dane o rynku pracy w 2011 roku.

Wybrane dane	Powiat	gmina
Pracujący	12825	633
Bezrobotni zarejestrowani	4186	327
W tym kobiety w %	59,2	63,3
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %	7,2	6,9
Udział zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym	9,1	9,4

Źródło: Statystyczne Vademecum samorządowca 2012

Niski poziom wykształcenia to jedna z głównych przyczyn braku propozycji pracy i stawanie się w większości „zawodowymi bezrobotnymi”. Najbardziej widocznym i bezpośrednim skutkiem bezrobocia jest znaczne obniżenie standardu materialnego naszych rodzin co jest przyczyną korzystania ze świadczeń pomocy społecznej.

Spośród korzystających z pomocy społecznej najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem zawodowym oraz podstawowym i niepełnym podstawowym, te które w przeważającej większości same są osobami bezrobotnymi lub w rodzinie występuje problem bezrobocia.

Z obserwacji i doświadczeń pracowników GOPS wynika, że mniej widocznymi lecz bardzo zagrażającymi rodzinie są skutki psychologiczne bezrobocia. Pojawienie się w rodzinie bezrobocia powoduje zmianę sytuacji

społecznej i emocjonalnej całej rodziny a najczęściej dochodzi do izolacji społecznej – kontakty ulegają ograniczeniu tak ze znajomymi, kolegami z pracy jak i rodziną i przyjaciółmi. Bezrobocie bezpośrednio wpływa niekorzystnie na stosunki wewnątrz rodzinne, przy czym zdecydowanie bardziej negatywne skutki dla rodziny ma bezrobocie mężczyzn niż kobiet. Mężczyzna fakt braku pracy odbiera jako obniżenie swojej pozycji w rodzinie, utratę autorytetu i silną frustrację – najczęściej powoduje to sięganie po alkohol, co niestety zaczyna przybierać postać masowego zjawiska.

Z danych GOPS wynika, że w ostatnich latach liczba rodzin korzystających z pomocy Ośrodka z powodu bezrobocia kształtuje się na podobnym poziomie co jest kwestią społeczną wymagającą systemowych rozwiązań.

Udział bezrobotnych z terenu Gminy Gnojnik w aktywnych formach przeciwdziałania bezrobociu w latach 2010-2012

Gmina Gnojnik	2010	2011	2012
Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach prac interwencyjnych	5	5	13
Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach robót publicznych	16	3	6
Liczba utworzonych miejsc stażowych	40	11	20
Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach prac społecznie użytecznych	8	9	15
Ogółem	69	28	54

Źródło: Dane z PUP w Brzesku

1.3 Niepełnosprawność i przewlekła choroba

Problem niepełnosprawności istniał od zawsze. Kulturę i serce narodu od niepamiętnych czasów oceniano po stosunku danej społeczności do osób starszych, chorych i niepełnosprawnych. Za osobę niepełnosprawną uznaje się osoby dotknięte trwałą lub okresową niezdolnością do pełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Osoby niepełnosprawne napotykają liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Są to problemy spotykane w życiu codziennym, rodzinie, pracy, urzędach, na ulicy, przybierające postać barier:

architektonicznych, psychicznych, materialnych, prawnych czy społecznych. Od stopnia niepełnosprawności zależy czy osoba niepełnosprawna osiągnie odpowiednie wykształcenie, uzyska zatrudnienie, zapewni sobie materialne warunki życia, dostęp do infrastruktury medycznej i rehabilitacyjnej oraz systemu edukacji i kultury. Obok tych utrudnień osoba niepełnosprawna musi pokonać funkcjonujące nadal w społeczeństwie bariery świadomościowe bierność, niezrozumienie, niechęć i niewiedzę.

Na podobne problemy napotykają osoby długotrwale chore, które w okresie choroby mają ograniczone możliwości wypełnienia swych ról społecznych a nawet rodzinnych.

Niepełnosprawne dzieci i ich rodzice spotykają się z problemami psychologicznymi i społecznymi, które są wynikiem nie akceptowania samych siebie i swoich schorzeń, a także brakiem zrozumienia ze strony innych. Z podobnymi problemami spotykają się osoby z zaburzeniami psychicznymi przy czym należy zauważyć, że sytuacja w ostatnich latach uległa poprawie. Osoby te są bardziej akceptowane i wspierane we własnych rodzinach jak również w lokalnych środowiskach, coraz częściej korzystają z fachowej pomocy lekarzy psychiatrów w Poradni Zdrowia Psychicznego w Brzesku nie ukrywając swoich schorzeń za zasłoną niezrozumiałego wstydu. Niepełnosprawność to zjawisko dotyczące znacznej ilości osób i jest postrzegane w wymiarze subiektywnym przez społeczność lokalną. Pocięszającym jest fakt, że istnieje opinia, że należy mu się przeciwstawić. W roku 2012 z uwagi na niepełnosprawność i długotrwałą chorobę skorzystało z pomocy 76 rodzin co stanowi 19,10% rodzin korzystających z pomocy.

Problemem osób niepełnosprawnych są trudności w uczestniczeniu w życiu społecznym, zawodowym, kulturalnym a przede wszystkim edukacyjnym – dostępnym dla każdego mieszkańca. Osoby niepełnosprawne są zdecydowanie gorzej wykształcone, co wynika z barier architektonicznych w szkołach, barier w komunikowaniu się z resztą środowiska, problemów związanych z dojazdem do miejsca kształcenia, wyposażeniem w sprzęt rehabilitacyjny oraz pomoce dydaktyczne a przede wszystkim barier psychologicznych. Kwestią nierozstrzygniętą jest również spór o to, jakiego typu placówki są najlepszym miejscem na kształcenie osób niepełnosprawnych: integracyjne czy specjalistyczne. Efektem takiej sytuacji jest izolacja osób niepełnosprawnych, która jest zarazem problemem społecznym i psychologicznym. Ludzie niepełnosprawni są marginalizowani, a w ich świadomości wytwarza się norma społecznego wykluczenia. Tylko nieliczna grupa ma regularne kontakty sąsiedzkie i przyjacielskie oraz niewielki odsetek osób niepełnosprawnych należy do organizacji, stowarzyszeń i fundacji działających na ich rzecz.

Podstawowymi problemami niepełnosprawnych w Gminie Gnojnik jest;

- likwidacja barier architektonicznych,
- niepełne zaopatrzenie chorych w sprzęt ortopedyczny i rehabilitacyjny,
- mało rozpowszechniona i niedoceniana potrzeba stosowania odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności udogodnień technicznych w domu chorego,
- brak transportu specjalistycznego dla osób niepełnosprawnych,
- brak dostatecznej wiedzy i umiejętności by samodzielnie pisać i składać wnioski o przyznanie środków z funduszy Unii Europejskiej.

Rodzaj likwidowanej bariery

ROK 2011					
Bariery architektoniczne		Bariery techniczne		Bariery w komunikowaniu się	
Wnioski ogółem	Gmina Gnojnik	Wnioski ogółem	Gmina Gnojnik	Wnioski ogółem	Gmina Gnojnik
27	1	59	9	8	0
Wydatkowane środki					
ogółem	Gmina Gnojnik	ogółem	Gmina Gnojnik	ogółem	Gmina Gnojnik
40784,92	0	36303,99	6200,00	2700,00	0
ROK 2012					
Bariery architektoniczne		Bariery techniczne		Bariery w komunikowaniu się	
Wnioski ogółem	Gmina Gnojnik	Wnioski ogółem	Gmina Gnojnik	Wnioski ogółem	Gmina Gnojnik
51	4	61	4	7	0
Wydatkowane środki					
Ogółem	Gmina Gnojnik	Ogółem	Gmina Gnojnik	Ogółem	Gmina Gnojnik
139880,14	11377,17	56020,00	4000,00	4099,86	0

Z zestawienia wynika, że w roku 2011 niepełnosprawni z terenu Gminy Gnojnik korzystali ze środków PFRON na likwidację barier technicznych natomiast w roku 2012 i na likwidację barier architektonicznych i technicznych.

Dla powiecie brzeskim dla osób niepełnosprawnych organizowane były turnusy rehabilitacyjne, w których brały udział osoby niepełnosprawne z terenu Gminy Gnojnik a poniższe zestawienie obrazuje dofinansowanie jakie otrzymały z funduszu PFRON.

	ROK 2011	ROK 2012
Turnusy – wnioski ogółem	104	299
Turnusy Gmina Gnojnik	8	35
Turnusy –kwota ogółem	93992,00	334064,00
Turnusy-kwota Gmina Gnojnik	6691,00	41107,00
Sprzęt ortopedyczny, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny- wnioski ogółem	3015	2180
Sprzęt – Gmina Gnojnik	196	178
Sprzęt – kwota ogółem	405439,00	600297,00
Sprzęt Gmina Gnojnik	31502,00	48295,00

W zajęciach Warsztatów Terapii Zajęciowej w powiecie brzeskim w 2012 roku uczestniczyło 100 osób, w tym z terenu Gminy Gnojnik w WTZ w Brzesku 5 osób oraz w WTZ w Zawadzie Uszewskiej 11 osób.

1.4 Zmiany w funkcjonowaniu rodzin

Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat można zauważyć bardzo istotne przeobrażenia w sytuacji rodzin i dzieci. Dostrzegalne są zmiany zachodzące w strukturze rodzin, a mianowicie zastąpienie tradycyjnej rodziny wielopokoleniowej rodziną nuklearną o czym świadczą choćby dane opracowane dla województwa małopolskiego, z których wynika, że wśród korzystających z pomocy społecznej największą grupę stanowią rodziny z dziećmi (blisko 43 tys. rodzin). Należy zauważyć, iż z roku na rok udział tej grupy rodzin w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej maleje (z 53,2% w 2006 roku do 41,2% w 2011 roku). W grupie rodzin z dziećmi, które korzystały ze świadczeń pomocy społecznej w 2011 roku rodziny wielodzietne (posiadające troje lub więcej dzieci) stanowiły 38,4% (o 0,65 mniej niż w 2010 roku), a 27,8% - rodziny niepełne (o 1,2% więcej niż w roku ubiegłym). Natomiast rodziny emerytów i rencistów w roku 2011 stanowiły 24,4% ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej w Małopolsce (o 0,7% więcej niż przed rokiem).

Z danych GUS za 2010 i 2011 rok wynika, że rodziny w zależności od ilości dzieci na utrzymaniu borykają się z problemami finansowymi o czym świadczy poniższe zestawienie granic ubóstwa w tych rodzinach.

małżeństwa	Relatywna granica ubóstwa w%		Ustawowa granica ubóstwa w %		Minimum egzystencji w %	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
bez dzieci	6,1	5,5	1,0	0,8	1,6	1,7
z 1 dzieckiem	7,4	6,7	1,9	1,6	1,9	2,3
z 2 dzieci	14,7	13,8	5,4	4,7	3,7	4,8
z 3 dzieci	27,5	25,8	14,1	12,2	9,8	10,4
z 4 dzieci i więcej	43,7	47,2	34,3	29,6	24,0	24,00

Zmniejsza się wielość funkcji pełnionych dotychczas przez rodziny a część z nich przejmowana jest przez różne instytucje lub pozostaje poza obszarem działań zarówno rodziny, jak i instytucji społecznych, co może skutkować kształtowaniem się niewłaściwych postaw i systemów wartości wśród dzieci i młodzieży. Poważnym zagrożeniem dla rodziny stało się zachwianie poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz przewidywalność przyszłości.

Bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwe jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-ochronnych.

Znaczną część klientów GOPS stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się i innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od alkoholu, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m.in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się

w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamanie przez dzieci obowiązujących norm i wartości.

Zaburzona struktura rodziny, często spotykana wśród świadczeniobiorców Ośrodka niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka, na jego więź z rodziną. Rodziny korzystające z pomocy Ośrodka odznaczają się często zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego, częstymi zmianami partnerów, występuje w nich przemoc skierowana na partnera lub dzieci.

W rodzinach zaburzonych brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą. W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są same sobie, większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku, częściej pojawiają się u nich problemy w szkole (mniej czasu poświęcają przygotowaniu się do lekcji, przeżywają więcej porażek szkolnych w efekcie, czego rezygnują z podejmowania wysiłku w zdobywaniu wiedzy), w takiej sytuacji rodzice nie pomagają, lecz podwyższają wymagania w stosunku do ocen i zachowania dziecka lub też w ogóle przestają się nimi interesować.

Problemy opiekuńczo-wychowawcze, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczenia dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub resocjalizacyjnych. Rodzina dysfunkcyjna nie jest w stanie spełnić swoich podstawowych zadań, gdyż nie realizuje właściwie funkcji opiekuńczo-wychowawczej, nie zaspakaja potrzeb materialnych i duchowych, nie przekazuje właściwych społecznie wzorów postępowania, norm i zasad współżycia społecznego.

Praca z rodziną problemową winna zmierzać do uwzględnienia indywidualnych problemów jej członków, a także do naprawy różnych systemów, których rodzina jest częścią składową: systemu oświaty, społeczności sąsiedzkiej, zawodowej i lokalnej.

Uwzględniając dobro dziecka i rodziny opracowano Gminny Program Wspierania Rodziny. Tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym zgodnie z art. 17 ust.1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. Uchwała Rady Gminy w Gnojniku z dnia 16 kwietnia 2013 roku Nr XXIII/216/13 wprowadza Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013-2015, kładąc szczególny nacisk na wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych a w szczególności na poprawę jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców, zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom w

rodzinach zagrożonych, umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.

1.5 Starzenie się ludności.

Jednym z celów polityki społecznej realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku jest ułatwienie funkcjonowania w środowisku lokalnym osób starszych. Z danych demograficznych wynika, że społeczeństwo naszej gminy starzeje się i proces będzie narastał. W 2012 roku na 7704 mieszkańców przypadało 1013 osób w wieku podeszłym w tym 697 kobiet po 60 roku życia i 316 mężczyzn po 65 roku życia co stanowi 13,15% mieszkańców gminy.

Wyniki analiz GUS wykazują również trudną sytuację znacznej części osób starszych, które ze względu na wiek oraz stan zdrowia mają ograniczone możliwości podejmowania aktywnych działań prowadzących do poprawy ich sytuacji materialnej. Osoby te nie zawsze mogą liczyć na pomoc rodziny – przeciwnie, gdy mieszkają razem z dziećmi to właśnie ich świadczenia emerytalne stanowią źródło pewnego stałego dochodu rodzin wielopokoleniowych.

Ważnym wymiarem tendencji demograficznych w Polsce jest zjawisko zawężonej zastępowalności pokoleń. Obniża się poziom współczynnika dzietności (w roku 2012 wyniósł 1,3). Z drugiej strony na proces starzenia się populacji wpływa wydłużenie się przeciętnego trwania życia, a co za tym idzie wzrost liczby osób w wieku starszym.

Najczęściej sygnalizowanym przez tę kategorię osób problemem jest pogarszający stan zdrowia, niepełnosprawność oraz trudna sytuacja materialna. Wpływ na niekorzystny stan zdrowia Polaków mają trudne warunki życia, stresy, niedociągnięcia w zakresie opieki zdrowotnej, warunki środowiskowe, a także brak dbałości o własne zdrowie. Niepełnosprawność tych osób pogłębia się wraz z wiekiem, a co za tym idzie, zakres potrzeb rośnie po 75 roku życia. Pojawiają się trudności z wykonywaniem podstawowych czynności w związku z ograniczeniem sprawności fizycznej, psychicznej, pojawiającymi się chorobami i dysfunkcjami, pogarszaniem się orientacji czasoprzestrzennej.

Coraz częściej osoby starsze tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe. Jeżeli nawet z mieszkają rodziną, to następują w ostatnim okresie zmiany w funkcjach rodziny. Podejmowanie pracy przez kobiety, coraz dłuższy czas pracy powodują, że rodzina nie jest w stanie zapewnić osobom starszym

opieki w wymaganym zakresie. Zatem populacja ta wymaga pomocy osób trzecich w postaci opieki nieformalnej świadczonej przez rodziny, a często instytucjonalnej w ramach zadań pomocy społecznej.

W przyszłości szczególną uwagę będzie należało zwrócić na pomoc i aktywizację osób „złotego wieku”. Należy dołożyć wszelkich starań, aby ograniczyć marginalizację i wykluczenie tej kategorii mieszkańców z życia społecznego. Działania w głównej mierze należy ukierunkować na wsparcie osób starszych w środowisku zamieszkania, oferując szeroki wachlarz usług socjalnych, gdyż zmiany związane z wiekiem prowadzą do ograniczenia samodzielności, utraty poczucia bezpieczeństwa i wynikającej z niej niemożności podejmowania samodzielnych decyzji. Zawęża się własny horyzont patrzenia na świat, zmniejsza się sprawność intelektualna, stary człowiek czuje się zagubiony. Bardzo często poczucie zagubienia wynika po prostu z lęku, trosk i osamotnienia.

1.6 Problem uzależnień

Alkoholizm jest zjawiskiem, które dotyka również mieszkańców naszej gminy w różnym wieku, niezależnie od miejsca zamieszkania, płci, wykształcenia.

Alkoholicy to ludzie, którzy nie są w stanie konsekwentnie kontrolować swojego picia przez dłuższy czas i którzy nie mogą ręczyć za swe zachowanie po tym jak zaczną pić. Jest to choroba, którą można zatrzymać ale nie wyleczyć. Potrafimy zaproponować sposoby i środki, które będą sprzyjać całkowitej abstynencji osoby uzależnionej i rekonstrukcji jej sposobu życia. Proces uzależnienia jest nieodwracalny, co nie oznacza braku możliwości powrotu do trzeźwego życia. Nie wystarczy jednak w tym celu przestać pić. Leczenie jest długotrwałym procesem, tak jak długotrwałym procesem jest rozwój uzależnienia.

Alkoholizm jest szczególnie drastycznym problemem naszym kraju. Każdy człowiek doświadczający picia ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej, bez naruszenia jego godności osobistej.

Nadużywanie alkoholu jest przyczyną powstawania innych problemów: zdrowotnych, zawodowych, materialnych i wychowawczych. Powoduje zaburzenie relacji między członkami rodziny. Alkohol często bywa przyczyną agresji, stosowania przemocy wobec członków rodziny, stosowania niewłaściwych metod wychowawczych wobec dzieci, kryzysu a nawet rozpadu rodziny.

W rodzinach długotrwale nadużywających alkoholu wzorzec picia powielają dzieci. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt wzrastania liczby osób uzależnionych i obniżania się wieku osób sięgających po alkohol. Coraz częściej interwencje w leczeniu alkoholizmu rozpoczyna się od nieuzależnionych członków rodzin uwikłanych w problem alkoholowy. Zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi – udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie należy do zadań własnych gminy.

Jednym z najczęściej stosowanych działań mających na celu przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii i ich ograniczenie jest profilaktyka, która ma na celu m.in. informowanie o ich szkodliwych następstwach. Odpowiednio dobrane programy profilaktyczne mogą się przyczynić do odrzucenia niewłaściwych zachowań. Powinny one ukazywać postawy społecznie akceptowane, wzorce alternatywne wobec subkultury alkoholowej. Wobec tego programy profilaktyczne nie powinny się koncentrować na straszaniu i proponowaniu abstynencji ale na informowaniu o mechanizmach uzależnienia, na rozwijaniu umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych oraz sprzyjaniu rozwojowi osobowości.

Jednym z powodów korzystania z pomocy społecznej są również uzależnienia od alkoholu. W 2012 roku z tego tytułu pomocą społeczną objętych było 13 rodzin w tym 53 osoby.

Do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gnojniku w 2011 roku wpłynęło 24 wnioski o zastosowanie obowiązku leczenia natomiast w 2012 roku zarejestrowano ich 27.

2. Mapa problemów społecznych w Gminie Gnojnik

Przed opracowaniem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych opracowano mapę problemów społecznych. Podczas sporządzania diagnozy Gminny Ośrodek pomocy społecznej opracował mapę problemów społecznych, która nie ukazuje pełnego obrazu problemów lecz jest znaczącym sygnałem do opracowania kierunków działania strategii.

Najczęściej występującymi problemami są:

- bezrobocie
- ubóstwo,
- długotrwała choroba i niepełnosprawność
- bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych
- alkoholizm.

Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Prawo do świadczeń z pomocy społecznej uwarunkowane jest wykazaniem się własną aktywnością w zakresie zaspakajania swych potrzeb życiowych. Pomoc społeczna nie może stanowić stałego źródła utrzymania, zwłaszcza jeśli chodzi o osoby, które mają wszelkie warunki ku temu aby podjąć pracę. Zakłada się, że pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego uaktywnienia się osoby korzystającej ze świadczeń, a także jej integracji ze środowiskiem.

Wysoce niepokojące jest także trwałe uzależnienie się od pomocy społecznej i niechęć do podejmowania osobistej odpowiedzialności za los własny i własnej rodziny, prowadzący do wykorzystania pomocy społecznej i instytucji gminnych, jako naturalnego i należnego sposobu świadczeń ze strony społeczeństwa.

Jednym z głównych celów prowadzonej polityki powinno być zatem wyrobienie umiejętności społecznych w takim zakresie, aby mieszkańcy potrafili samodzielnie rozwiązywać pojawiające się przed nimi problemy i zagrożenia, a instytucje państwowe i samorządowe winny pełnić wobec jednostek, rodzin i organizacji społecznych jedynie rolę pomocniczą.

Jak wynika z diagnozy powodów występowania o pomoc społeczną najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do pomocy w Gminie gnojnik są: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, niepełnosprawność i długotrwała choroba, alkoholizm a także przystosowanie po opuszczeniu zakładu karnego oraz zdarzenie losowe.

Pierwszoplanowym problemem wśród rodzin objętych pomocą jest kwestia ubóstwa. Liczba rodzin spełniających to kryterium, w badanym okresie wzrastała w stosunku do ogólnej liczby osób objętych pomocą. Pomoc dla rodzin dotkniętych tym problemem polega na działaniach doraźnych (świadczenia pieniężne, dożywianie dzieci w szkole, pomoc niepieniężna (żywność, opał) i długofalowych, zmierzających do usunięcia

przyczyn ubóstwa. Do najważniejszych przyczyn ubóstwa należy bezrobocie. W badanym okresie problem ten dotyczył przeciętnie około 12% rodzin zwracających się o pomoc. Najważniejszą sprawą w walce z bezrobociem jest likwidacja jego przyczyn. Prowadzona jest ona poprzez pracę socjalną zmierzającą do mobilizacji klientów w poszukiwaniu zatrudnienia. Ponadto zobowiązuje się podopiecznych do zarejestrowania i systematycznego kontaktu z powiatowym Urzędem Pracy. Istotną rolę odgrywa także współpraca GOPS-u z Urzędem Gminy organizującym roboty publiczne dla osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji.

Kolejną kwestią podejmowaną przez tutejszy Ośrodek Pomocy jest niepełnosprawność i długotrwała choroba. W przypadku tego zjawiska, jako powodu zwracania się o pomoc, następuje wzrost rodzin korzystających z pomocy. Na wzrost ten składa się wiele czynników; od faktycznie związanych ze złym stanem zdrowia czy starzeniem się społeczeństwa, do tak zwanej ucieczki w „status inwalidy” związanych ze złą sytuacją na rynku pracy, łatwiejszą możliwością uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności czy zwiększeniem ilości świadczeń dla osób niepełnosprawnych. W zależności od stopnia niepełnosprawności, rodzaju dysfunkcji, sytuacji rodzinnej i materialnej, osoby niepełnosprawne korzystają z szeregu świadczeń i usług. Do świadczeń pieniężnych zliczyć można zasiłki stałe, celowe, okresowe, finansowanie posiłków dla dzieci z rodzin dotkniętych długotrwałą chorobą lub niepełnosprawnością. Osoby, które wymagają całodobowej opieki kieruje się adekwatnie do stanu zdrowia, do domu pomocy społecznej. Ponadto z terenu gminy osoby niepełnosprawne korzystają z Warsztatów Terapii Zajęciowej w Brzesku i Zawadzie Uszewskiej.

Częstym powodem przyznawania pomocy z tutejszego Ośrodka jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych. Problem ten dotyczył w 2012 roku 56 rodzin korzystających z pomocy. Środowiska dotknięte tym problemem mogą korzystać z pomocy przyznawanej na zasadach ogólnych – takiej jak: wsparcie finansowe, dożywianie dzieci w szkole, refundacji kosztów wypoczynku dzieci itp. Szczególny nacisk Ośrodek Pomocy kładzie na realizację wieloletniego rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. W roku 2012 tą formą pomocy objęte zostało 262 dzieci w szkołach. Z pełnego obiadu na stołówkach szkolnych skorzystało 194 uczniów natomiast z posiłku w formie drugiego śniadania (drożdżówka, kanapka) skorzystało 68 uczniów.

W przypadku rodzin patologicznych tutejszy Ośrodek współpracuje z szeregiem instytucji. Na wniosek pracownika socjalnego możliwe jest ustanowienie przez Sąd Rejonowy Kurateli nad wymagającą tego rodziną. Za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie istnieje możliwość

umieszczenia zaniedbywanych dzieci w pogotowiu opiekuńczym, a w przypadkach tego wymagających – w rodzinach zastępczych.

Następną kwestią podejmowaną przez pracowników GOPS jest alkoholizm. Ilość zdiagnozowanych środowisk utrzymuje się na podobnym poziomie natomiast liczba wniosków o zastosowanie obowiązku leczenia składanych do Gminnej Komisji Przeciwdziałania Alkoholizmowi z roku na rok wzrasta. Osoby dotknięte tą chorobą mogą liczyć na pomoc począwszy od skierowania na niezbędne leczenie szpitalne, poprzez leczenie w Poradni Antyalkoholowej, a skończywszy na skierowaniu na zamknięte leczenie odwykowe.

Od początku lat dziewięćdziesiątych obserwujemy także w naszym kraju znaczny wzrost problemu narkotyków. Szybko zwiększyło się rozpowszechnianie eksperymentalnego i okazjonalnego używania substancji nielegalnych wśród młodzieży, jak również pojawiają się sygnały zainteresowanie narkotykami wśród dorosłych.. Zwiększa się podaż narkotyków na nielegalnym rynku i w ślad za tym ich dostępność. Wraz ze wzrostem ilościowym następowały zmiany jakościowe. Polska „scena leków” zaczęła upodabniać się do zachodnioeuropejskich. Pojawiły się na szerszą skalę nowe, charakterystyczne dla krajów zachodnich substancje i nowe wzory ich używania, które choć pod pewnymi względami są mniej destruktywne, sprzyjają rozwojowi problemu. Środki takie jak: amfetamina, heroina w odmianie do palenia czy halucynogeny, a przede wszystkim przetwory konopi, nie kojarzą się w świadomości młodych ludzi z narkomanią i jej ciemnymi stronami. Profilaktyka w tym zakresie wśród młodzieży a zwłaszcza gimnazjalnej jest rzeczą priorytetową w naszej gminie.

V. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie. W niniejszej analizie zdefiniowano jedynie czynniki mające kluczowe znaczenie dla polityki społecznej w Gminie Gnojnik.

Analizę SWOT oparto na wyodrębnionych czynnikach mających wpływ na rozwój sfery społecznej. Treść analizy jest z natury szersza niż wyspecyfikowane czynniki rozwojowe, gdyż obejmuje ona również nie tylko pola działań polityki społecznej, lecz również uwzględnia efekty tych działań np. stan rozwoju systemu opieki społecznej, w tym poziom rozwoju instytucji

realizujących politykę społeczną władz samorządowych. Nie można bezpośrednio planować z poziomu władz lokalnych wszystkich kierunków działań w polityce społecznej z uwagi na silny związek tej sfery z polityką centralną państwa, ale uwzględnić należy czynniki stymulujące do rozwiązania problemów na terenie gminy. Wnioskowanie szans i zagrożeń oparte zostało na zestawieniu mocnych i słabych stron. Innymi słowy szanse i zagrożenia stanowią pochodną wielu czynników. Są też obciążone pewnym subiektywnym podejściem do oceny, osób i grup środowiskowych, uczestników procesu konsultacji społecznych co zawsze jest nieuniknione w przypadku konieczności wyboru kluczowych czynników dla danej sfery, w warunkach istnienia wielu kryteriów oceny.

Mocne strony polityki społecznej gminy są czynnikami pozytywnymi z punktu możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego wywołanego m.in. realizacją strategii gminy i działań dla aktywizacji społecznej i gospodarczej mieszkańców. Rozwój jest tu traktowany jako wszelkie pozytywne zmiany w systemie opieki społecznej wywołane podjęciem działań zawartych w Strategii.

MOCNE STRONY

- integracja mieszkańców w stanach zagrożeń zdarzeniami losowymi
- dobra współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego
- wykwalifikowany personel Ośrodka
- promowanie gminy poprzez imprezy lokalne
- rozwijające się placówki oświatowe

SŁABE STRONY

- brak świetlic, klubów, ośrodków wsparcia
- niska znajomość i świadomość przepisów prawa
- bezrobocie
- brak stołówek szkolnych we wszystkich szkołach
- starzenie się społeczeństwa

SZANSE

- możliwość korzystania z EFS
- przepisy prawa nakładające na samorząd obowiązki
- wolontariat
- rozwój usług telekomunikacyjnych /internet/
- położenie geograficzne
- rozwój agroturystyki /walory przyrodniczo-krajobrazowe/
- podniesienie stopnia poziomu wykształcenia mieszkańców
- kontakt z gminami partnerskimi

ZAGROŻENIA

- niezrozumienie dla działań pomocy społecznej
- brak stabilności przepisów
- nakładanie większej ilości działań na ośrodek pomocy społecznej przy braku środków na obsługę
- zbyt mała ilość działających w gminie organizacji pozarządowych
- niechęć mieszkańców do pracy społecznej
- znieczulica społeczna
- brak pomieszczeń na lokale socjalne i mieszkania chronione.

V. ZAŁOŻENIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

W celu zapobiegania problemom społecznym występującym na terenie gminy wytyczono główne kierunki realizacji zadań instytucji i organizacji zajmujących się pomocą społeczną, między innymi jest to opracowanie nowych szczegółowych programów, a przede wszystkim stworzenie *zintegrowanego systemu wsparcia* dotyczącego:

- pomocy osobom długotrwale bezrobotnym
- wsparcia rodzin wielodzietnych i samotnie wychowujących dzieci
- opieki nad dziećmi i młodzieżą ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych uzależnieniami
- pomocy rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
- wsparcia osób niepełnosprawnych i upośledzonych i z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin
- kompleksowej pomocy osobom starszym, chorym i niesprawnym z powodu wieku
- pomoc osobom i rodzinom zagrożonych ubóstwem, marginalizacją i wykluczeniem społecznym

Założeniem strategii jest ukształtowanie sprawnego systemu polityki społecznej (socjalnej) w oparciu o rolę instytucji oraz organizacji pozarządowych, wspieranie rozwoju tych organizacji w ramach nowoczesnego modelu pomocy społecznej zarówno instytucjonalnej, jak i pozarządowej.

Cele pośrednie:

- Podjęcie kompleksowych działań na rzecz umocnienia roli rodziny.
- Realizacja Programu pomocy dziecku i rodzinie.
- Promocja zdrowego stylu życia.

- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców oraz wzrost odpowiedzialności za zdrowie własne i innych.
- Pomoc osobom niepełnosprawnym, osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz innych potrzebujących pomocy, a także ich rodzinom
- Prewencja, profilaktyka oraz skuteczna walka z wszelkimi przejawami patologii społecznych.
- Organizacja czasu wolnego (pozaszkolnego) dla młodzieży.
- Tworzenie warunków do kształcenia młodzieży upośledzonej umysłowo oraz kształcenia integracyjnego młodzieży niepełnosprawnej fizycznie.
- Zapewnienie bezpieczeństwa poprzez minimalizowanie zagrożeń kryminalnych i społecznych.

Cele operacyjne:

- Realizacja kompleksowych projektów ukierunkowanych na reintegrację społeczną i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
- Realizacja kompleksowego programu profilaktyki prorodzinnej.
- Wsparcie finansowe najuboższych rodzin.
- Organizowanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin, młodzieży i dzieci nieprzystosowanych społecznie.
- Zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwość udziału w życiu publicznym.
- Utworzenie sieci wsparcia społecznego organizacji i instytucji
- Udzielanie wsparcia bezrobotnym i ich rodzinom
- Wprowadzanie zachęt dla inwestorów oraz tworzenie odpowiedniego klimatu do rozwoju przedsiębiorczości lokalnej
- Organizowanie specjalistycznego poradnictwa oraz warsztatów pracy socjalnej dla ośrodka pomocy społecznej.
- Adaptacja szkół do potrzeb niepełnosprawnej fizycznie młodzieży, tworzenie klas integracyjnych; przygotowanie kadry nauczycielskiej do prowadzenia klas integracyjnych; rozwój kształcenia zawodowego osób niepełnosprawnych.

- Tworzenie warunków do powstania pozalekcyjnych klubów zainteresowań, kół zainteresowań w oparciu o bazę szkolną i świetlice wiejskie.
- Profilaktyka poprzez zwiększenie świadomości prawnej społeczeństwa oraz wiedzy o możliwościach unikania zagrożeń.

Główne cele i kierunki zapobiegania zagrożeniom społecznym

Warunkami zasadniczymi osiągnięcia celów i kierunków określonych w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, co jest szczególnie ważne w sferze pomocy społecznej mieszkańcom, są zgoda polityczna oraz partnerski dialog i akceptacja społeczna.

Główne cele i kierunki zapobiegania zagrożeniom społecznym to:

- systematyczne diagnozowanie
- okresowy monitoring i kontrola
- subsydiarność, pomocniczość świadczeń
- kompleksowość rozwiązań
- wyznaczenie standardów usług socjalnych
- korzystanie z doświadczeń samorządów partnerskich gmin powiatu
- konsekwencja i długotrwałość działania
- indywidualizacja metod i środków
- zachowanie współuczestnictwa i pełnoprawności klientów
- prowadzenie konkretnych programów i projektów
- pozyskiwanie środków w ramach funduszy z Unii Europejskiej
- propagowanie sponsoringu i działalności charytatywnej
- szeroka i różnorodna informacja oraz poradnictwo
- nacisk na profilaktykę i zapobieganie
- współpraca samorządów powiatu
- rozwinięcie form pomocy środowiskowej
- polityka parorodzinna

- decentralizacja działań zakładająca wzmocnienie aktywności społecznej, tj. różnego rodzaju inicjatyw obywatelskich, funkcjonowania organizacji pozarządowych i wolontariatu;

MISJA

SYSTEMOWE PODEJŚCIE DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W CELU PRZECIWDZIAŁANIA MARGINALIZACJI, WYKLUCZENIU I PATOLOGIOM SPOŁECZNYM ORAZ POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY

Cele strategiczne

Określone w niniejszej Strategii Systemy Rozwiązywania Problemów Społecznych, wskazują cele szczegółowe oraz plan działania służący ich osiągnięciu. Cele szczegółowe zostały odniesione do poszczególnych zidentyfikowanych problemów społecznych. Określonym działaniom podporządkowano instrumenty realizacyjne w postaci określania czasu realizacji, źródeł potencjalnego finansowania oraz odpowiedzialnych za poszczególne działania. Przyczyni się to do uszczegółowienia sposobu wdrażania strategii.

PROBLEM

Istnienie znacznego poziomu bezrobocia na terenie gminy Gnojnik, który pogłębia obszary społeczne zagrożone ubóstwem oraz marginalizacją i wykluczeniem.

Cel strategiczny 1

System wsparcia osób i ich rodzin dotkniętych bezrobociem i zagrożonych długoterminowym pozostaniem bez pracy.

Celem planowanych działań w ramach Strategii jest wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy oraz przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia. Adresatem programu jest grupa osób bezrobotnych z terenu gminy Gnojnik, które są podopiecznymi pomocy społecznej i wykazują aktywność w poszukiwaniu zatrudnienia.

Cele szczegółowe:

1. Wspieranie bezrobotnego w trakcie poszukiwania zatrudnienia
2. Przeciwdziałanie uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej.
3. Pobudzanie aktywności bezrobotnych w działaniach służących ich usamodzielnieniu.
4. Niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin.
5. Rozwiązywanie problemu bezrobocia systemowo, czyli z uwzględnieniem pomocy dla rodziny bezrobotnego.
6. Budowanie sieci współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia.

Kierunki działania :

1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania i rozwiązywania zjawiska bezrobocia na terenie gminy:
 - organizacja prac interwencyjnych i robót publicznych
 - organizacja prac społecznie użytecznych
 - promowanie klubów pracy i szkoleń zawodowych
 - zdobywanie środków pozabudżetowych w tym z funduszy unijnych na aktywizację i reintegrację osób bezrobotnych zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać je do systematycznego poszukiwania stałej pracy. W szczególności należy dążyć do udzielania osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa, i wsparcia oraz zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
3. Praca socjalna na bazie kontraktów socjalnych
4. Praca socjalna z indywidualnym przypadkiem, rodziną oraz grupą.
5. Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia
6. Objęcie pomocą w szerokim zakresie w tym pomocą w naturze w postaci gorących posiłków dzieci z rodzin osób pozostających bez zatrudnienia.
8. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, mogących tworzyć nowe miejsca pracy.
10. Współdziałanie w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy np. WUP
11. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.

Podmioty i źródła finansowania w celu przeciwdziałania bezrobociu

CELE DZIAŁANIA	CZAS RELIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	PODMIOT KOORDYNUJĄCY
Realizacja zadań ustawowych przypisanych samorządowi gminy	Praca ciągła	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze i inicjatywy UE	Powiatowy Urząd Pracy Urząd Gminy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Diagnozowanie problemu	Studium Potrzeb Analizy	Budżet Powiatu	Powiatowy Urząd Pracy
Zorganizowanie systemu działań wspierających osoby bezrobotne	Praca ciągła	Budżet Powiatu Budżet Gminy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Powiatowy Urząd Pracy
Pomoc finansowa oraz praca socjalna z osobami bezrobotnymi	Praca ciągła	Budżet Gminy Środki z budżetu państwa	Powiatowy Urząd Pracy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

PROBLEM

Dysfunkcje opiekuńczo – wychowawcze oraz bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego w rodzinach wymagających profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się trudności

Cele strategiczny 2

Budowa zintegrowanego systemu pomocy rodzinie dysfunkcyjnej

Cele szczegółowe

1. Pozostanie dziecka w rodzinie biologicznej:

- pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych poprzez odtworzenie, wzmocnienie funkcji rodziny oraz ról rodzinnych
- zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami
- przeciwdziałanie szerzeniu się postaw destrukcyjnych , agresywnych społecznych w środowisku dzieci i młodzieży

2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej :

- zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo-wychowawczych poprzez umieszczenie w placówkach opieki najbardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego lub formach instytucjonalnych odpowiednio do diagnozy dziecka , na czas kryzysu rodziny naturalnej
- reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka po przezwyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodziny naturalnej.

3. Aktywne rozwiązywanie problemów opiekuńczo-wychowawczych:

- objęcie opieką psychologiczną i pedagogiczną członków rodziny
- mediacje – oferta wsparcia środowiskowego dla rodzin dysfunkcyjnych zagrożonych rozpadem
- wsparcie instytucjonalne rodzin dysfunkcyjnych
- długofalowa praca socjalna na bazie kontraktu socjalnego

Kierunki działania :

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo – wychowawczym polegająca na:

- diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich , wydolności opiekuńczo – wychowawczej , zaniedbań względem dzieci
- diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym
- opracowaniu i realizacji projektów socjalnych i programów dot. wspierania rodziny w kryzysie ze szczególnym naciskiem na rodziny niewydolne wychowawczo

2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji finansowej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:

- z systemu pomocy społecznej
- z systemu świadczeń rodzinnych i zaliczek alimentacyjnych
- z systemu dodatków mieszkaniowych

3. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi opiekę dla dzieci i młodzieży.

4. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności:

- sądem rodzinnym
- kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.

5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi promującymi rodzinne formy opieki zastępczej.

6. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR, PCK, PARPA, OPS-y, inne)

7. Systematyczne współdziałanie Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej się, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom,

8. Wspieranie działań mających na celu utworzenie na terenie gminy świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych.

Podmioty i źródła finansowania pomocy na rzecz rodzin niewydolnych opiekuńczo oraz bezradnych w prowadzeniu gospodarstwa domowego

CELE DZIAŁANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	PODMIOT KOORDYNUJACY
Realizacja zadań ustawowych	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Diagnozowanie problemu bezradności wychowawczych	Baza danych GOPS dane placówek oświatowych	Budżet gminy	GOPS Placówki oświatowe
Koordinacja działań w zakresie bezradności	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa Fundusze UE	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Zorganizowanie systemu działań wspierających	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet Państwa Środki UE	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

PROBLEM

Nasilający się problem przemocy rodzinnej oraz rozpadu rodziny

Cel strategiczny 3

Utworzenie systemu pomocy rodzinie w kryzysie i przeciwdziałania przemocy domowej

Przestępczość kryminalna jako przejaw patologii społecznej definiuje art. 207 par. 1 K.K.: „*przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody*”. Przemoc w rodzinie jest przestępstwem.

Wszystkich zainteresowanych ideą pomagania ofiarom przemocy domowej oraz przeciwdziałaniu temu zjawisku skupia ogólnopolskie porozumienie osób, organizacji i instytucji pomagającym ofiarom przemocy w rodzinie „**NIEBIESKA LINIA**„ powołane do życia w grudniu 1996 r. podczas 3 Ogólnopolskiej Konferencji „Przeciw przemocy„

Istnieje ogólnopolska procedura interwencji wobec przemocy domowej program „Bezpieczeństwo w rodzinie” **NIEBIESKA KARTA**. Pracownicy socjalni współdziałając z policją i kuratorami odbywają wspólną wizytę w domu pokrzywdzonych, opracowują plan pomocy i uruchamiają lokalny system wsparcia.

Bardzo trudno jest określić zakres występowania skali zjawiska przemocy gdyż jest ono powiązane z innymi patologiami (alkoholizmem, bezrobociem, ubóstwem i bezradnością). Bariera do postawienia pełnej diagnozy sytuacji jest niska świadomość społeczna przejawów przemocy oraz niechęć środowiska do ingerowania w sprawy rodzinne innych.

Cele szczegółowe:

- Zapobieganie oraz powstrzymanie zjawiska przemocy w rodzinie.
- Zapewnienie bezpieczeństwa ofierze i tworzenie warunków kontroli społecznej w sytuacjach przemocy.
- Wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i problemu przemocy.
- Przeciwdziałanie rozpadowi rodziny w sytuacjach kryzysu i przemocy.
- Pomoc pedagogiczno – psychologiczna dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych przemocą
- Upowszechnianie informacji o problemie przemocy rodzinnej oraz o możliwościach uzyskania pomocy

Kierunki działań:

1. Realizacja programów odnoszących się do przeciwdziałania przemocy o zasięgu lokalnym
2. Organizowanie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego.
4. Organizowanie grup wsparcia dla osób dorosłych.
6. Pośrednictwo w kontaktach z instytucjami wspierającymi rodziny.
7. Zapewnienie ofiarom przemocy domowej schronienia.
8. Pozyskanie mieszkań socjalnych na terenie gminy dla ofiar przemocy
9. Działalność edukacyjna w zakresie pogłębiania wiedzy merytorycznej i umiejętności interpersonalnych w celu zapewnienia klientom profesjonalnej pomocy zgodnie z aktualnie obowiązującymi standardami – edukacja pracowników socjalnych i członków GKRPA.
10. Współpraca służb i organizacji zajmujących się zjawiskiem przemocy domowej – kontynuacja działań zespołu interdyscyplinarnego do celów interwencji kryzysowej.

Podmioty i źródła finansowania pomocy na rzecz rodzin w kryzysie z problemem przemocy są zbieżne z określonymi w celu strategicznym nr 2

PROBLEM

Sytuacja osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie na terenie gminy wymaga działań z zakresu rehabilitacji leczniczej, zawodowej oraz reintegracji społecznej.

Cel strategiczny 4

Zintegrowany system pomocy i wsparcia środowiskowego na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie oraz członków ich rodzin

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Cele szczegółowe:

- Zapobieganie skutkom niepełnosprawności poprzez zapewnienie osobom uprawnionym łatwego dostępu do usług specjalistycznych i rehabilitacyjnych.
- Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności poprzez rehabilitację dzieci i młodzieży z różnymi rodzajami niepełnosprawności.
- Podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia oferty wsparcia środowiskowego i tzw. psychiatrii środowiskowej dla osób zaburzonych i chorych psychicznie
- Wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie do aktywności społecznej osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie
- Stwarzanie odpowiednich warunków do zachowania samodzielności życiowej osób niepełnosprawnych intelektualnie i fizycznie oraz osób psychicznie chorych
- Podejmowanie działań prowadzonych przez instytucje, organizacje oraz grupy społeczne mających na celu wsparcie członków rodzin osób chorych psychicznie i zaburzonych.
- Wspieranie rodzin, w których występuje problem niepełnosprawności w szczególności rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym i dzieckiem wychowywanym przez rodziców niepełnosprawnych.
- Wspieranie rodzin, w których występuje problem choroby psychicznej oraz zaburzeń psychicznych
- Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i PFRON-em w celu pozyskania środków finansowych na zakup sprzętu rehabilitacyjnego, turnusów rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych.

- Zwiększenie dostępu do informacji o instytucjach i organizacjach zajmujących się pomocą na rzecz osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych

Kierunki działania:

- Rozwój pracy socjalnej na rzecz integracji osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych ze środowiskiem - edukacja kadry pomocy społecznej.
- Zwiększenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego psychologicznego, psychiatrycznego, socjoterapeutycznego, zawodowego i socjalnego w tym:
 - inspirowanie i tworzenie grup samopomocowych integrujących osoby niepełnosprawne i chore psychicznie
 - zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz w razie potrzeb usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- Utworzenie mieszkań chronionych.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi świadczącymi usługi na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie
- Propagowanie idei wolontariatu i zatrudnienia socjalnego na rzecz osób niepełnosprawnych.

Podmioty realizacji i źródła finansowania pomocy na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie

Podmioty realizujące strategię w tym zakresie to:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku
- Zespół Opieki Zdrowotnej w Gnojniku
- Poradnia Zdrowia Psychicznego w Brzesku
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Brzesku
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku

- Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie

PROBLEM

Znaczna liczba osób samotnych, przewlekle chorych i starszych na terenie Gminy Gnojnik.

Cel strategiczny 5

Zintegrowany system pomocy i wsparcia środowiskowego osobom w wieku podeszłym i sędziwym oraz niesprawnym z racji wieku.

Cele szczegółowe:

- Stworzenie odpowiednich form opieki osobom wymagającym takiej pomocy.
- Aktywizowanie osób starszych do udziału w życiu społecznym i kulturalnym gminy
- Aktywizacja rodzin na rzecz zapewniania opieki swoim najbliższym, wymagającym pomocy w postaci usług opiekuńczych
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi w tworzeniu lokalnych sieci wsparcia.
- Usprawnianie osób starszych i niepełnosprawnych z powodu wieku.
- Zmiana stereotypu człowieka starego jako jednostki biernej społecznie.
- Uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych
- Rozwijanie usług opiekuńczych w środowisku poprzez zatrudnienie opiekunek środowiskowych.

Kierunki działania:

1. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych wymagających opieki w ich miejscu zamieszkania i środowisku poprzez:

- wizyty w środowisku pracowników socjalnych i propagowanie aktywnego i zdrowego trybu życia
- ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia poprzez działania pracowników socjalnych i pielęgniarstwa środowiskowej
- podejmowanie działań mających na celu większe zaangażowanie rodziny w sprawowaniu opieki nad osobami wymagającymi tej formy pomocy
- pośrednictwo w organizowaniu usług opiekuńczych przez rodziny osób wymagających pomocy w tej formie.

Podmioty realizujące system pomocy na rzecz osób w podeszłym i sędziwym wieku

Podmioty zaangażowane w realizację strategii to:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku
- Urząd Gminy w Gnojniku
- Stowarzyszenia i organizacje działające na rzecz osób samotnych, chorych i niepełnosprawnych z racji wieku

PROBLEM

Powiększająca się liczba rodzin z problem uzależnień i współuzależnienia oraz psychospołeczne skutki nadużywania środków psychoaktywnych.

Cel strategiczny 6

Program systemowy pomocy osobom i rodzinom z problem uzależnień z uwzględnieniem uzależnień dzieci i młodzieży

Cele szczegółowe:

1. Realizacja zadań przewidziane ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przeciwdziałaniu narkomanii
 - zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków
 - udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień w szczególności problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, ochrony przed przemocą w rodzinie
1. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży.
2. Wypracowanie modelu wspólnego oddziaływania pracowników socjalnych, kuratorów i terapeutów na rodziny dotknięte problemem alkoholowym
3. Wypracowanie i doskonalenie form pracy z podopiecznym uzależnionym w celu mobilizacji go do podjęcia leczenia odwykowego;
4. Ochrona dzieci przed skutkami alkoholizmu rodziców
5. Wypracowanie form współpracy z lokalnymi instytucjami i organizacjami pomagającymi osobom uzależnionym i ich rodzinom.
6. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień.

Kierunki działania:

1. Organizowanie grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin.
1. Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.
2. Organizowanie szkoleń i konferencji dla pracowników służb społecznych, członków GKRPA, pedagogów, kuratorów społecznych, policji.
3. Zaspokajanie socjalnych i bytowych potrzeb dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem uzależnień:
4. Pomoc w postaci gorącego posiłku (pełnego obiadu) w szkole
5. Pomoc w postaci wyposażenia w artykuły szkolne i odzież,
6. Dofinansowanie wypoczynku letniego i zimowego, wycieczek szkolnych,

Szczegółowe kierunki w zakresie profilaktyki i łagodzenia skutków uzależnień zawarte są w Gminnym Programie Rozwiązywania Problemów Alkoholowych opracowanym przez członków GKRPA.

Podmioty i źródła finansowania pomocy na rzecz osób dotkniętych problemem uzależnień

Podmioty zaangażowane w realizację strategii to:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gnojniku
- Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Sąd Rodzinny w Brzesku
- Szkoły podstawowe i gimnazjum na terenie gminy
- Stowarzyszenia i organizacje działające na rzecz profilaktyki uzależnień

CELE DZIAŁANIA	CZAS REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	PODMIOT KOORDYNUJĄCY
Realizacja zadań ustawowych przypisanych samorządowi	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa	GKRPA GOPS
Diagnozowanie problemu alkoholizmu	Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Budżet gminy	GKRPA
Diagnozowanie problemu alkoholizmu	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa	GKRPA GOPS

VI. SYSTEM MONITOROWANIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Prowadzeniem monitorowania, wdrażania Strategii oraz oceny zajmować się będzie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz GKRPA. Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie gminy. Poza tym bazę tą będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji, grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Częstotliwość pomiaru, a także raporty wskaźników ustalane będą w zależności od ich kategorii (produkt, rezultat, oddziaływanie).

Wskaźnikami oceny monitorowania Strategii będą:

- wymierne ilości zmodernizowanych obiektów i infrastruktury komunalnej dla funkcjonowania instytucji i organizacji ze sfery rozwiązywania problemów społecznych;
- ilość zlikwidowanych barier architektonicznych i zagospodarowanych terenów na potrzeby osób niepełnosprawnych
- ilość uruchomionych działalności gospodarczych
- ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych
- ilość osób skierowanych do pracy w ramach zatrudnienia socjalnego
- ilość dzieci objętych programem dożywiania
- liczba osób mających problemy opiekuńczo – wychowawcze, którym skutecznie udzielono pomocy
- liczba osób uchronionych przed przemocą w rodzinie
- liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe
- ilość zorganizowanych kampanii na rzecz profilaktyki antynarkotykowej oraz liczba osób, do których dotarły materiały i ulotki informujące o zagrożeniu związanym z tą patologią w ramach systemu sieciowej pomocy
- liczba atrakcji (zajęć, imprez, itp.) organizowanych, głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia.

VII. PODSUMOWANIE

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie miała wpływ na wdrożenie w Gminie Gnojnik nowoczesnego modelu polityki społecznej. Strategia kierunkuje działania władz samorządowych i instytucji opieki społecznej, w tym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na pełnienie aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego systemu opieki społecznej. Zorientowanie strategii na wybranych grupach socjalnych przez pryzmat działań strukturalnych, inwestycyjnych, rozwojowych, jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób i rodzin, a także zaktywizowania wielu grup podlegających wykluczeniu społecznemu.

Celem Strategii są systemowe działania długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, poprawę sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia, systemu edukacji, mające powiązania ze wzrostem przedsiębiorczości. Strategia jest, zatem instrumentem nowoczesnej polityki społecznej wdrażanej na poziomie lokalnym przez władze samorządowe gminy, aktywizujące organizacje, instytucje i środowiska działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego.

Kierunki działań poszczególnych systemów zawartych w strategii, pozwalają na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych, zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Strategia oparta jest na partnerstwie lokalnym, jako zasadzie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy, co pozwala na rozwój i pogłębianie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i samorządem.

